

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ .

ครั้งที่ ๑๔

วันอังคารที่ ๑๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๓

ณ พระที่นั่งอภิศักดิ์

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๕ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วันหนึ่งสมาชิกมาประชุม ๑๗ คน
เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุม

พิจารณาตามระเบียบวาระ ที่ค้างก่อนหน้าว่าควรมีสภาเดียวหรือ
๒ สภา

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าเห็นว่าควรมีสภา ๒ สภา ในชั้นต้น
ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงเหตุผลอันเป็นหลัก ๆ ประกอบความเห็นของข้าพเจ้า แต่
จะพยายามให้ตามเหตุผลที่ผู้อื่นได้ยกปรัยมาถนัดจนสุด ต่อไปในตอน
ท้ายข้าพเจ้าจะพยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของท่านที่เห็นควรมีสภาเดียว
หรือสงสัยว่ามีสภาเดียว ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวอ้าง การที่เราจะ
ตัดสินใจว่าควรมีสภาเดียวหรือ ๒ สภา นั้น เราไม่ต้องเอาใจใส่แก่แบบอย่าง
ที่ประเทศประชาธิปไตยในโลกนี้เขากำลังทำกัน การกล่าวเช่นนั้นก็เท่ากับลบล้าง
ไม่คู่ควรอย่างแบบอย่างของใครหรือผู้ที่ไม่มีคุณชาวนาบุญ ไม่ควรจจะเอาใจใส่
ในการทำงานของผู้ที่เขามาคอมชาวนาบุญมาแล้ว

อีกอย่างหนึ่งก็ยอมรับกันว่าส่วนใหญ่ของการร่างรัฐธรรมนูญนี้ เรา
จะต้องคิดเปลี่ยนแปลงตัวอย่างที่ถี่ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ของประเทศเรา ข้าพเจ้า

เห็นความสำคัญที่ตักที่เราจะตั้งร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งนั้น ถ้าเราตั้ง
 ร่างรัฐธรรมนูญของเราจะบอกพร้อมไปบ้าง ข้าพเจ้าประมาณว่าประ
 ประชาธิปไตยทั่วโลกทั้งในยุโรปและอเมริกา ซึ่งเขาได้ปกครองบ้านเมือง
 ในระบอบประชาธิปไตยมาด้วยความเจริญนี้ มีจำนวนกว่าเกือบ ๑๐๐
 ที่มี ๒ ธงา ประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส ๒ ประเทศในเคมทั้ง ๒ ธงาและ
 ธงาเดียว เริ่มตั้งแต่ ๒ ธงา แล้วต่อมาได้บังเกิดธงเดียว แต่ไม่
 ด้ท่ายกตั้งเป็น ๒ ธงา ถ้าท่านผู้ใดอ่านหนังสือของ Sir Henry Marriot
 กคงจะจำได้หรือคำของทอมมวอตต์ก็กล่าวไว้ว่าเขาได้มี ๒ ธงาให้เป็นธง
 เดียว และในที่สุดเขาก็กลับไปมี ๒ ธงา เขากล่าวไว้เป็นท่านองความว่า
 ระบอบประชาธิปไตยนั้นแม้ว่าจะมี ๒ ธงาก็ไม่ยากที่จะตั้งเขาความปลอดภัย
 แห่งชีวิตและทรัพย์สินและประโยชน์ของบ้านเมืองไปเสีย ก็ยังมีธงเดียว
 แต่เห็นอันตรายที่สุด ยิ่งประเทศที่เพียงจะตั้งคนเดียวประชาธิปไตยเช่น
 ประเทศเราเป็นต้น การมี ๒ ธงาเป็นของจำเป็นที่สุด นักรัฐธรรมนูญ
 เช่น เมซซอทท์ แม็คกินทอช และมาเรียค ดันบัสันความเห็นเช่นนี้
 รัฐธรรมนูญปี ๑๐ และ ๑๑ ของอินเดีย ญี่ปุ่น อิตาลี ก็มี ๒ ธงาทั้งนั้น
 เพียงแต่แทนที่จะยอมรับว่า แม้รูปของ ๒ ธงาของเราจะเป็นอย่างไร
 เราก็คงรักธงมี ๒ ธงา พวกท่านที่ต้องการให้มีธงเดียวอัน ขอยุทธ อยู่ใน
 พวงว่าลูกศิษย์นอกกรุง แต่ธงาร่างนี้ได้เปิดโอกาสให้ท่านแสดงความเห็น...

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ความเห็นต่างกันนะ

พระยาศรัทธธรรมราช : ให้ท่านแสดงความเห็นแล้วถ้าควรจะมี

ธงเดียวหรือ ๒ ธงา ตั้งนั้นหนักในการที่จะพูดตามภาษาทูลพระยา
 เคนฮอฟฟรพ ที่ตกอยู่ที่ทางข้างใต้ให้เห็นว่าสมควรมีธงเดียวเพราะเหตุ
 ที่ต้องมี ๒ ธงา ก็มาจากธรรมเนียมชาตินิยมที่มีเป็นปกติเช่นที่พูดว่าภาษา
 ฝรั่งเศสหรืออิตาลีอันคนชนชาติเดียวกันมีความรักของกันคนครั้งแล้ว
 บ่อย ๆ ก็วางใจได้จะมีพระการเมิ่งตั้งอยู่แต่ความรุนแรงหรือความศรัทธ

ที่จะมีขึ้น ถ้าหากว่าไม่ได้มาโดยบังเอิญความถี่ขึ้น บางท่านกล่าวว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมมหาราชวัง แต่ข้าพเจ้าว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีบ้านอีกต่างหาก ข้อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประชุมกันแต่ครั้งรัฐอเมริกันที่ประชาชนเขา มีความรู้สึกดี เขายัง มีการ ยืนยันถึง ธนาคารที่ข้าพเจ้ากล่าวนี้ ก็รัฐอเมริกันของเขาได้กำหนดและอนุมัติที่จะเห็นชอบร่วมกันในกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งจึงจะเป็นกฎหมายไม่ได้ ถ้าหากว่าไม่เห็นร่วมกันก็จะต้องพยายามที่จะตกลงที่จะร่วมกัน เมื่อได้เสนอกฎหมายฉบับใด ประชาชนกับตัวประชาชนกับตัวมีอำนาจก็จะยืนยันได้ ถ้าประชาชนกับตัวยืนยันแล้วก็ต้องมีเสียงลงคะแนนของ ๒ สภาถึง ๒ ใน ๓ จึงจะเป็นกฎหมายไม่ได้ เมื่อการ ยืนยันเป็นการ สำคัญ ที่จะให้ เห็นผล ที่ว่าให้เราได้ เกิดความ แตกต่าง เพราะเหตุว่าการบ้านเมืองเป็นใหญ่เป็นการ ยากเกี่ยวกับชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ถ้าเราออกกฎหมายผิดไปหรือทำอะไรผิดก็เกิดเสียหายซึ่งเป็นการยากที่จะแก้ไข เพราะฉะนั้นนอกจากนี้กฎหมายธรรมดาเมื่อออกไปก็ต้องอาศัยเสียงมากตามธรรมดาจะจะมีในกรณีที่มีสมาชิกสภา ๑๐๐ คนเห็นว่าการออกเป็นกฎหมาย ๘๐ คนไม่เห็น ถ้าตามธรรมดาสามัญแล้วออกเป็นกฎหมายไม่ได้ ถ้ามี ๒ สภา ๆ บนหน้าจะยืนยันกฎหมายได้แต่ยังไม่สภาล่าง สภาล่าง อาจจะหาเสียงไม่ครบที่จะ ยืนยันตาม กฎหมายนั้นได้ เพราะฉะนั้นรวม ๒ สภาจึงอาจจะยืนยันกฎหมายให้มากเพียง ๑๐๐ คนให้เป็นกฎหมายนั้นได้ แต่เราเคยมีสภาเดียวมาแล้วมันล้มเหลวอย่างไร เราก็เห็นกันอยู่ด้วยกันแล้ว ท่านจะยืนยันกล่าวที่เราเคยมี ๒ สภาเหมือนกันมันล้มเหลวเหมือนกัน แต่ขอให้จำไว้ว่าการเลิกสมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้มันล้มหรือเป็นอย่างไร เราทราบอยู่ ถ้าเรามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเดียวยืนยันให้สภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรเป็นประโยชน์ ถ้าท่านจะว่าการมี ๒ สภาเป็นการเสียเงินและเปลืองเวลาข้าพเจ้าขอตอบว่า มันจำเป็นเพื่อความมั่นคงของบ้านเมืองซึ่งเสียเงิน เวลาจะว่าเสียก็ไม่ได้ เพราะได้ใช้เวลาที่ควรต้องทำให้

เกิดความยินยอมกับประโยชน์ในการทำงานเรียบร้อย ถ้าท่านคิดว่า
 ดังจะขอเสนอเพราะการเดียดงของสภาผู้แทนยังไม่ ได้มีมติให้รับเอา
 คุกกลางได้มัย ข้าราชการขอเสนอว่าทางแก้ไขได้ ๒ ทาง ทางหนึ่งคือ
 แก่กฎหมายเดียดงให้ทหารส่งและกำหนดวิทยฐานะของผู้บังคับ และคงพรรค
 การเมืองให้เข้มแข็ง อาจจะเป็นทางทำให้สภาผู้แทนราษฎรเข้มแข็ง
 ไม่ใช่ท่านต้องแก้ทางนี้ ท่านจะไม่แก้แต่ทางที่จะให้แต่สภาเดียดงท่านเห็น
 การถูกต้องไม่

อีกทางหนึ่ง ข้าราชการขอเสนอว่า ขอให้ท่านพิจารณาแก้ไขโดย
 เที่ยงไม่ใช่เอาของทางรัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนี ซึ่งข้าราชการ
 เสนอครั้งนี้ ซึ่งเป็นการรับรองของระหวางผู้ที่มีความเห็นจากคณะผู้
 ประการที่ ๒ กับผู้มีความเห็น ๒ สภาอีกฝ่ายหนึ่ง จึงหันมาให้พอใจคนที่
 เห็นว่าไม่ถูกต้อง เพราะสภาทั้งสองนั้นเป็นเหมือนอันหนึ่งอันเดียวกัน และ
 ในขณะที่เดียดงซึ่งมีสภาหรือคณะ ดำหรับมัย ซึ่งทำให้เห็นต้อง สภาว่ามี
 ยินยอมซึ่งกันมา ข้อเสนอยุทธยา ๗ ของข้าพเจ้ามีดังนี้และภาคกลางอย่างไร
 แล้วจะแก้ไขประเศรให้พอสมควรก็ได้ คือให้สมาชิกสภาโดยพระเจ้า
 เสนอขึ้นได้ ๓๐๐ คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดย
 ราษฎรได้ประมาณ ๓๐๐ คน จะเรียกว่าสภาหรือจะเรียกว่าอะไรก็ตาม
 ทิศทางที่ผู้เสนอจะเห็นให้สภาประชาชนมีเด็กสมาชิกสภา
 ประมาณ ๒ ใน ๓ เดียดงไม่ให้เป็นสภาสูง หรือเรียกว่า "Resolving body"
 อีก ๑ ใน ๓ คนหรือ ๒ ใน ๓ แห่งของสภาต่างเรียกว่าสภาทำงาน กฎหมาย
 ทิศรอบคอบของสภาต่างจะเห็นชอบด้วยสภาสูงจะถวายพระมหา
 กษัตริย์ได้ ถ้า ๒ สภาที่มีความเห็นแตกต่างกันและเป็นกรณีปรากฏประพอม
 กันไม่ตกต้องให้ประสมรัฐสภา ถ้าฝ่ายข้างมากเห็นอย่างไรก็เป็นกฎหมาย
 ได้ ถ้าพระมหากษัตริย์ทรงยินยอมรัฐสภาต้องประสมกันใหม่ ถ้ามีเดียดง
 ๒ ใน ๓ จะขึ้นเป็นกฎหมายทันที ในเรื่องการไว้ดวงใจ การเบียดเบียนราษฎร

ทั่วไป กฎหมายการเงิน เรื่องต้นตอคือ การประกาศสงคราม การก่
รัฐประหาร เหตุการณ์ที่ประชุมกันในรัฐสภา ทุก ๆ กรมที่กล่าว เช่น ใจ
แต่การแก้รัฐธรรมนูญต้องเป็น ชิมเบ็ต มาจอรตี ต้องเป็นเสียง ๒ ใน ๓

คือ โปเน ข้าพเจ้าจะขออภิปรายสั้น ๆ สำหรับข้อที่ข้องใจอยู่ว่ากรม
สภาเดียวหรือสองสภานั้น ในเรื่องต้นเปลื้องเงินและต้นเปลื้องเวลาข้าพเจ้า
ได้กล่าวแล้ว ข้อที่ว่า มีสอง สภาที่เป็น ระบบ ประชา ชิปโดยน้อยไปนั้น
ข้าพเจ้าขอคัดค้านว่า ถ้าสมาชิกทั้งสองสภาถูกเลือกเข้ามาแต่ท่านนั้นก็เป็น
ประชาธิปไตยเท่ากันไม่มากนักน้อยกว่ากันเลย แต่สำหรับประเทศที่ราษฎรไม่มี
มีความรู้เพียงพอยังไม่มีความสนใจในการเมืองต่าง ๆ เช่นประเทศเราอย่าง
ก็ควรให้พระมหากษัตริย์ใช้พระราชอำนาจแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิก
ประเภทใดประเภทหนึ่งไว้ก่อนหนึ่งก่อน แม้แต่ประเทศอังกฤษและเดนมาร์ก
จนถึงบัดนี้ยังมีสมาชิกวุฒิสภาตั้งโดยพระมหากษัตริย์ แต่ตามสมัยปัจจุบัน
นักหากว่า พลเมือง มีการ ศึกษา หนังสือพิมพ์ ประถม บริบูรณ์ถึง ๘๐ หรือ
๑๐๐ เปอร์เซ็นต์แล้ว เราขอร้องให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกสมาชิกวุฒิสภา
ทั้งหมดก็เป็นไปไม่ได้ เราจะต้องแก้ไขข้อนี้ เพราะฉะนั้นการที่จะมี
สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกประเภทใดก็ตาม ที่พระมหากษัตริย์ทรงเลือกนั้น
จะเป็นเวลาทศวรรษเท่า่นั้น ไม่ใช่มีตลอดไป

บางท่านกล่าวว่า เรามีสมาชิกประเภท ๒ มาแล้ว สมาชิกวุฒิสภา
มาแล้ว หรือสมาชิกวุฒิสภามาแล้ว ทำงานไม่ได้ความอะไรเลยซึ่งควรให้มี
สมาชิกสภาผู้แทน สภาผู้แทนสภาเดียวในชั้นข้าพเจ้ามั่นใจว่าถ้ามีสมาชิก
สภาผู้แทนแต่สภาเดียวแล้วจะร้ายใหญ่ การที่สมาชิกประเภท ๒ ไม่ได้
ก็เพราะเหตุว่า พระมหากษัตริย์ไม่ได้ ทรงเป็นผู้เลือก สมาชิกประเภทนั้น
สมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ความ ก็เพราะการเลือกสองครั้งนั้นเป็นการรบกัน แต่
สมาชิกวุฒิสภาครั้งนี้ พระมหากษัตริย์เป็นผู้เลือกแต่แต่งตั้ง สมาชิกสภา
และควมรับผิดชอบและคนที่จะได้ทั้งประโยชน์และเสียอย่างใดนั้น ข้าพเจ้าขอยก

LIART

ไว้ให้ท่านดูมีใจเป็นธรรมวินิจฉัย อนาคตก็เตือนการกระทำของสมาชิก
 อนุมัติภาคีเลือกมีมากดี เลือกกรรมการบริหารพรรคเวียนกันดี เลือก
 นัปฐมนะไรเหล่านั้นดี เป็นเรื่องเข้าใจดี และขาดความเป็นจรรยาในการ
 ที่จะวินิจฉัยว่าจะไรดีอะไรดี เป็นเรื่องเล็กน้อย สมาชิกภาคีไม่คว
 จะต้องได้รับโทษรุนแรงอย่างนั้น

ท่านที่กล่าวว่าการที่สมาชิกแทนไม่ลงขนาดก็เพราะพวกท่านหมดความ
 นทรพโยไม่ออกไปลงสมัครเลือกตั้งให้มากเพียงพอ นั่นข้าพเจ้าขอรับว่าเป็น
 ความจริงอย่างใด แต่ก็ไม่มีอะไรเป็นประกันว่าจะไปรับเลือกตั้งแล้วจะได้
 ข้าพเจ้าทั้งที่เป็นอธิบดีศาลและเป็นเทศาภิบาลในมณฑลหนึ่ง ได้สมัคร ๒ ครั้ง
 ครั้งแรกที่มณฑลนครราชสีมาครั้งแรกก็ครั้งแรกที่ ๒ ได้ แต่ขอให้คิดว่าได้แล้ว
 มีคำพูดว่า ผู้มีดีที่ขอต่อเลือกตั้งแล้วควรเลือกตั้ง ข้าพเจ้ามีเงินแต่
 หมายแล้วควรเลือกตั้งให้เด็กโตมีโอกาสดำรงตำแหน่งบ้าง อย่างนี้แหละ และ
 ในการที่จะไปรับเลือกตั้ง ไม่ใช่จ่ายอย่างที่ท่านคิด เพราะเหตุว่าต้องให้
 ตกไม่ต่าง ๆ นานา ซึ่งคนแก่บางที่ก็ใช้โดยยาก และอีกประการหนึ่งโดนคนมี
 วิทยฐานะดี ๆ ไปแข่งกับคนที่ไม่มีวิทยฐานะก็แพ้ได้ง่าย ๆ เหมือนกัน เพราะ
 ฉะนั้นหาเห็นใจผู้ใหญ่ที่ไม่ไปสมัคร แต่ข้าพเจ้าไม่สมัคร ๓๐๐ เปอร์เซ็นต์
 ก็จริง แต่ขอให้ท่านเห็นใจมาก ๆ แต่จะมันเมื่อผู้ใหญ่อังไม่พร้อมจะไปสมัคร
 เพราะในเรื่องเหตุการณ์นั้นก็ตามใจ เมื่อสมัครในเมื่อการเลือกตั้งอย่างนั้น
 ได้ผู้แทนขนาดโตบ้างเมืองจะเป็นอย่างไรก็ตามใจ อย่างนั้นก็เอา จะไป
 สร้างขึ้นรายกับบ้านเมืองอย่างนั้นไม่ควรสร้าง และยังมีสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง
 ผู้หนึ่งคือท่านที่กล่าวที่ เสียใจไม่ได้มาในที่นี้โดยที่ปรายระบอบกว่าเจ้าหนู
 ไปกับข้าราชการประชาชนไทย ท่านอื่นไปกระมัง ขรรชนกับโลกทัศน์
 ธรรมดา พระพุทธเจ้าจัดการกับคนระชองท่านที่พยายามที่จะจะความโกรธ
 โกรธ หงุด แต่เราอยู่ในสภา มีอยู่ในระหว่งสงฆ์สาขานี้เพิ่มเติมไปด้วยก็ได้
 ต่าง ๆ จะมาเปรียบกันไม่ได้โดยเด็ดขาด ที่จริงพระพุทธเจ้าท่านเป็นพระพุทธเจ้า

บัญญัติไว้แก่ทุกประการ ส่วนในรัฐสภาใหม่จะทรงต่างคนต่างมีความเห็น ถึงกระนั้นก็ตามสมาชิกผู้แทนราษฎรที่ต่างต่างก็ควรจะมอบอำนาจปกครองให้คณะสงฆ์นั้นท้องถิ่นเวลาตงสืบ ๆ นี้ แต่ข้าพเจ้าทรงเป็นหนักใจ ๆ อยู่ที่ความว่าพระองค์เป็นผู้อยู่บนสภาสูง คอมมูนสภาสูงของทำนองนั้นนับชนชั้นพหุพพาน

๖. บางคนกล่าวอ้างสภาสูงไม่มีอำนาจยับยั้งสภาล่าง เขายืมขนทูลหมายมาโดยเสียงมากกล่าวครั้งก็เป็นทูลหมายได้ ชื่อนี้แก่ง่ายนิดเดียวเราจะแก้เอาแบบอเมริกาหรืออินเดีย หรือจะเอาอย่างอื่นใดวาง หลัดการจริงให้หือสมควรแก่เหตุการณ์ของบ้านเมืองก็ตามได้

๗. สมาชิกผู้หนึ่งกล่าวอ้างพระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจยับยั้งโดยไม่มีคำสั่งมีสภาสูงยับยั้งก็ได้ พระมหากษัตริย์เสวยมโหรีประดงก็ได้พระองค์ทรงใช้พระราชอำนาจแต่เวลาจำเป็นจริง ๆ ไม่ให้ทรงใช้เพราะพระมหากษัตริย์มี ๒ สภา สภาสูงยับยั้งหนึ่ง ถ้ายับยั้งไม่ยับยั้งสั่งลงมาให้พระมหากษัตริย์ทรงยับยั้งอีกทรงหนึ่ง ได้เป็นครั้งคราวก็เป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นทรงมีสภาเดียวเป็นชั้นตรวยที่สุด ฉะนั้นข้าพเจ้าขอเสนอว่าความแก่ผู้มดกลกถาวรข้างต้นควรจะมี ๒ สภา

๑๕.๒๘ น.

นายเทพ โชติพันธุ์ : เสนอให้พิจารณามีเจ้าผู้คอกับปรามาเถียงครั้งซึ่งไม่ตกลงใจความได้ว่าท่านชัชวาลมี ๒ สภา ความจริงพูดถึงเรื่องการเมืองของไทยเรานั้นเป็นทวีปกันว่า ความยากลำบากอย่างที่ท่านกล่าวมาแต่ก่อน ท่านเคยสมัครผู้แทนมาครั้งหนึ่ง เรื่องการเมืองเราทุกคนจะตกลงใจเอาหลักพหุมาหยุดไว้เราเห็นการเมืองผู้คอกับสามารถตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ จนถึงบัดนี้ ก็ใช้เรามาแต่สภาเมืองเป็นส่วนมาก แต่ผู้คอกับเมืองที่เห็นทวีปกันที่เราเห็นได้ไม่เท่าไร การเมืองที่เรามีเงินเรา แล้วผู้คอกับ

LIART

รู้แต่ว่าการเมืองเป็นอย่างไร และสุดท้ายนั้นก็เห็นว่าเป็นการ
 หนักให้เดิน การ เมือง อย่าง วิกฤติ ใจ ท่อ ๆ ไป ก็ เหมือน จะ เป็น ความ
 ดำหรับผู้เดินอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้เองถ้าหากจะว่ากัน โดยประชาธิปไตยแล้ว
 ข้าพเจ้าเองเห็นว่าเป็นสภาเดียว แต่สภาเดียวนี้ข้าพเจ้าหมายถึงว่าจะมี
 ประเภทเดียว ราษฎรเลือกเอง แต่เป็นความประสงค์และอุดมคติที่
 ความรู้สึกของคนทั้งประเทศนั้น และสถานที่เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ แต่ที่
 เป็นอย่างไร และขณะนี้เป็นอย่างไร และผลที่ได้รับนั้นเขาไม่ได้รับ
 ประชาธิปไตยอันแท้จริงร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วจึงขอเรียน
 ประชุมสภา และก็มีสมาชิกหลายท่านซึ่งเป็นเพื่อนผู้แทนก็อยากจะให้เป็น
 สภาเดียว จึงขอเรียนในที่ประชุมในที่สภาถ้าหากว่าผลแห่งการลงมติในคราว
 นี้จะเป็นสภาเดียวแล้วละก็จะเป็นอย่างไร ก็หมายถึงว่าถ้าให้ราษฎรเลือก
 ฝ่ายเดียว แต่ว่าสภาเดียวนี้ไม่ได้หมายถึงว่ามีสมาชิก ๑ ประเภทอย่างที่
 ท่านสมาชิกได้กล่าวไว้ หมายถึงว่าให้ราษฎรเลือกขึ้นมา ไม่ใช่ให้มีสภา
 เดียวและประเภทหนึ่งให้พระมหากษัตริย์เลือกหรืออะไรก็ตาม รวมความว่า
 มีสภาเดียวและมีสมาชิก ๒ ประเภทอย่างนี้แล้วขอให้ประชุมกันจัดข้อว่าเรา
 ได้รัฐธรรมนูญปี ๒๔๗๕ ถึงปี ๒๔๗๖ เดือนบพณะเพราะสภาราษฎรชายอายุเกิน
 ๒๐ ตรีชนชีพปกครองเป็นอย่างไร เห็นว่าการมีสมาชิก ๒ ประเภทนั้น
 เป็นเหตุให้ราษฎรเลือกเป็นธรรมดา หมายความว่าประเภทหนึ่งไม่ได้รับภาพในการ
 เมืองทั้งหมดนั้น คือถ้าเราจะออกกฎหมายอะไร แต่ประเภท ๑ เขาไม่
 ยอมให้ออกก็ออกไม่ได้ นี่เป็นความจริงอยู่แล้ว ถ้าหากเราออกกฎหมาย
 อะไรก็ไม่ได้ รวมความว่าสมาชิกประเภทหนึ่งคือพระองค์มันเอง ไม่มีสิทธิ
 ของเราในคณะ ขอให้รับรอง ถ้าเป็นสภาเดียวก็จะกลับกลายเป็นอย่างอื่น
 หมายความว่ามีความหมายอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้เองผู้แทนทั้งหลายซึ่งได้ลงเห็น
 ในสภานั้นเห็นว่าเป็นการไม่ลงเห็นลงจากรับนั้นควรระมัดระวัง แต่ก็เป็นอัน
 สภาอย่างหนึ่ง ก็สมราษฎรเลือกโดยตรงส่วนนี้จะหรือไม่ว่าเป็นอันหนึ่ง

แสดงให้เห็นว่าการมี ๒ สถานันทำให้สิทธิในการเมืองของราษฎรที่ราษฎรเด็ก
 มานันตินั้นน้อยในเรื่องวินัยจากกฎหมายที่เราไม่อยากให้ออก หมายถึง
 ความว่าไม่ต้องคำนึงถึงสภาฯ. เป็นอย่างนั้นอยู่ ถ้าหากว่าเป็นอย่างนั้นพอ
 โจทย์หรือยัง ความจริงคือความพอใจของคนในโลกนี้ทุกหย่อมทุกแห่ง
 เหตุการณ์อย่างนั้นกับคนเขาเขาก็คิดว่าเพียงเท่าที่ เป็นอยู่อย่างนั้นก็รู้ดีกว่า พอ
 เพียงแต่ดี หมายถึงความดีที่ว่าเรามีสมาชิกสภาผู้แทนโดยราษฎรเด็ก ๒๐๐
 เปอรเซ็นต์ สภาสูงอีกต่างหาก ในหลวงจะเด็กกตัญญูหรือใครจะเด็กกตัญญู
 ซึ่งแต่อดีตจะเด็กกตัญญู ซึ่งเราจะได้พิจารณาในคราวหลัง ข้าพเจ้าจึงมีความ
 เห็นว่าถ้าหากว่าสถานการณ์เดิมคงเป็นอย่างนี้ เพราะว่าขณะนั้นขอให้ระวัง
 ถ้าหากว่า ๒ สภาผลที่ได้รับก็เกิดผลที่ได้รับในขณะนั้นเหมือนกันจึง ๆ ว่า
 ขณะนั้นผู้คิดสภา ๑๐ ท่าน คือไปข้างบนจะเป็น ๒๐ ท่าน ถ้าหากว่าเรา
 เอาจริงของการร่างนั้นไปไม่ได้โดยสะดวก แล้วถ้าจำเป็นก็ต้องมองซ้ายมองขวา
 ก็จะได้ผล มีฉะนั้นรัฐธรรมนูญทางเราร่างแล้ว ทางเราจะตั้งข้อซัก
 ถามทั้งต้องสภา เมื่อเขาไม่เอาแต่เราจะได้ผลอย่างไร รัฐสภาจะผ่าน
 หรือไม่ผ่าน ถ้าหากว่าเราจะเขาผลที่ได้รับจริง ๆ แล้ว อย่างข้าพเจ้าว่า
 คือหาทางปรองมอดประนีประนอมให้ไปด้วยกันทั้งสองฝ่ายได้ นั่นแหละผลเกิดกับบ้าน
 เมืองเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เขาอย่างนั้นอย่างนี้แล้วก็คิดว่าตงมา ประชุม
 อีก ๑ เดือน แล้วสมาชิกที่หรือใคร ๆ ก็ไม่ยากทำให้เป็นเช่นนั้น ปัญหา
 ในเรื่องคือไป คือว่าปัญหาที่ทานสมาชิกเมื่อก่อนกล่าวไว้ ขยาก็ได้มี
 ๒ สภาเหมือนกัน แต่ว่าให้ลงมารวมกันนั้นเขาเขาไม่เห็นด้วย คืออย่าง
 นั้นขอได้โปรดระวังถึงสิทธิเสรีภาพประชาชน เพราะการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยเราให้สิทธิประชาชนเขาไปแต่ก็ขอเต็มเต็มสมบูรณ์ถึงไม่เต็มใจ
 ตามใจ แต่ไหนเราเรียกสิทธิกับคนมากทั้ง ๆ ที่ว่าจึงราษฎรผู้เด็กเขาไม่
 มีส่วนรับผิดชอบ เขาเด็กมากตามอนุเมติของเขา ตามความเห็นของเขา แต่ถ้าม

คือหรือไม้พวกเราก่อนเอง คือราชฎไม่รู้อะไรเห็น แต่จะเดาเด้นเห็น เห็น ฉะนั้นขออย่าได้โทษราชฎเราเลย ขอให้โทษพวกเราก่อนดีกว่า มีคนไม่กี่คนที่ขโมยเอากลาน เพราะฉะนั้นถ้าหากจำเราชอบโทษเขาไปเสียเลยไปเรียกคนกลับมาขอโทษทรงอย่างน้อยก็ยังดี และผลสุดท้ายในชั้นนี้ก็จะถึงประชาชนไปโดยอัตโนมัติมันได้จริงๆ ท่านต้องการอย่างว่า หมายความว่ามาถามพวกเราก่อนต่างน่ะเป็นเรื่งซึ่งจะสายเกินไป ถ้าหากว่าเป็นเช่นนั้นแล้วจะมีการแก้ต่างพวกเรานั่นเองไม่ถูกก็ดี มีความรู้ความสามารรถไม่พอก็เป็นเรื่องของบุคคล คือว่าธรรมดาคนมีมากคงร้อยสองร้อยคนก็มีคนเต็มเป็นธรรมดา แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเราเห็นว่าทางตรงๆฝ่ายอาจจะควบคุมกันอยู่ได้ ก็ต่างคนต่างอยู่ชั่วนิรันดร์แล้ว อย่างนี้มาหาว่าเจ้าเลย ต่างคนต่างอยู่จะดีกว่า

๑๔.๓๐ น.

พระยาสุวิศิราภรณ์ : ข้าพเจ้าได้ฟังเหตุผลทั้งสองฝ่ายแล้วยังรู้สึกว่ามีทางที่จะวินิจฉัยอีกทางหนึ่ง คือ ก่อนที่เราจะวินิจฉัยว่าจะควรมีสภาเดียวหรือหลายสภานั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงหน้าที่ของสภาผู้แทน และวินิจฉัยว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันสภาผู้แทนอยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติได้เต็มครบถ้วนอย่างนั้นหรือไม่ ถ้าแม้ว่าอยู่ในฐานะที่ทำได้ด้อยกว่าเป็นเดบที่จะต้องมีสภาอีกสภาหนึ่ง หรือจะเพิ่มเติมอย่างหนึ่งอย่างใดเลย แต่ถ้าไม่อยู่ในฐานะเช่นนั้นแล้วก็มีวิธีการที่เขาใช้กันทั่วโลกก็ แต่ปัญหาหน้าที่ของสภาผู้แทนซึ่งข้าพเจ้าขอสรุปอย่างสั้นๆก็มี ๓ ประการ ๑. ควบคุมรัฐบาลบริหารให้เป็นไปในทางที่ชอบ โทเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคม ๒. เป็นคนขายอันเป็นเจ้าภรรยาของประชาชนแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ของหมู่คณะที่อยู่ในประเทศนั้น ๓. ศึกษานโยบายในการพัฒนาประเทศ ข้าพเจ้าเองไม่เคยคัดค้านสภาผู้แทน เพราะข้าพเจ้าเคยอยู่ในสภาผู้แทนนั้นด้วย แต่ว่าสภาผู้แทนหรือประชาชนไปโดยอำนาจ

LIRT

พระราชอำนาจที่จะได้ขอเตียงเข้ามาเลือกตั้งผู้แทนของเขาเองจึงจะเป็นได้เต็มที่ แต่ที่ปรากฏแล้วจะได้ได้ ๓๐๐ เบาะเช่นต้นนี้เป็นไปไม่ได้ และขงของเราแล้วขอให้ได้สัก ๕๐ เบาะเช่นตักกงพอ

ข้อที่ ๒ ก็คือว่าในการวินิจฉัยในสภาควรกระทำไปโดยละมุดละม่อมและได้ร่วของให้รอบคอบ อย่างไร ในบางครั้งเวลาเรา ต้องเถียงกันก็มีบ้าง เพราะมีความเห็นไม่ตรงกัน การโต้เถียงเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เมื่อโต้เถียงกันไปมันก็จะหาจะมีไม่โต โตดังนี้เป็นต้น ก็อาจมีผลไม่เกิดขึ้นได้ ในประการหนึ่งคือว่าสภาผู้แทนต้องเป็นกระกระดูกความเห็นของ ประชาชนทั่วไป ๒ การวินิจฉัยในสภานั้นจะต้องเป็นไปโดยละมุดละม่อมเรียบร้อยเยือกเย็น ในที่สุดถ้าสภาผู้แทนเองบอกว่ามีประเทศอังกฤษมีประชาธิปไตยมา ๑๐๐ ปีก็ยังทำหน้าที่ไม่สมควรอย่างนี้ด้วยเหตุผลอันหนึ่งมีสภาสูง สदनสภาสูงนั้นพวกนี้มากมาย ทั้งอังกฤษมีสภาสูงหรือสภาขุนนาง ข้าพเจ้าใคร่เสนอในที่ประชุม สदनสภาสูงมีหลายทนต์หลายครั้งที่จะเปลี่ยนแปลงสภาสูงไม่ใช่ว่าจะเลิก เราจะเปลี่ยนแปลง เมื่อครั้งหนึ่ง คือ เขาให้แยกเป็น ๔ - ๕ จำพวก ๑. พวกที่เลือกเขาพวกขุนนางที่เคยสืบตระกูลมาจากบิดาจน ๒. ให้พระมหากษัตริย์เลือกขึ้นโดยวิธีขนาดแนะนำ ๓. ให้รัฐสภาเลือกเป็นคณะด้วยกันทั้ง ๓ อัน ๔. มีพวกนักกฎหมายที่โต เขามี ตำแหน่ง หน้าที่ใหญ่โต และมี ความรู้ที่กว้างขวางเขาไปในชั้นคือว่า นี่เป็นความคิดเห็น ที่เด่นออกมา หลายทนต์หลายครั้งแล้วแต่ไม่สำเร็จ เป็นความคิดเห็นที่ปรานีประนีประนอมระหว่างสภาต่างกับสภาอื่น ความคิดเห็นที่จะไปคงสภาสูงขึ้น โดยให้รัฐสภาเลือกตั้งกมให้พระมหากษัตริย์เลือกตั้ง ไม่มี ใครคิดเห็นแม้ประเทศประชาธิปไตยที่มีประชาธิปไตยก็อย่างหนึ่ง ทั้งตามความต้องการของประเทศของเขาของเขา ก็เช่นเดียวกัน การมีสภาสูงซึ่งเป็นปัญหาต่อไปว่าจะควรทำอย่างไรต่อไป ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินจะไม่บังใจลงไปว่าจะเอาอย่างไรนั้น เมื่อได้ยันทานตามระบอบมีเกียรติ ถัดจากเมื่อ กัน ฉะนั้นครั้งหนึ่งให้ พระมหา กษัตริย์ ทาน ทรง ตั้งเอง ก็ได้

เพราะถ้าถ้าเราคิดว่า ประชาชนทั้ง ๗๐ เปอร์เซ็นต์ไม่ใช่เด็กอินทนิลคนเดียวให้
 พรหมทศพรวิทย์เป็นประมุขของเราใช้สิทธิชนกก็ไม่เสียหาย ครั้งหนึ่งให้
 รัฐสภาเลือก ก็เป็นตั้ง สมควรแล้ว รัฐสภา คือสภาผู้แทนและวุฒิสภา ซึ่ง
 ประชาชนได้เลือกตั้งมา ให้อำนาจก็เป็นตั้งสมควร แต่จะเห็นได้ยากกว่า
 ถึงสภาเดียวมี ๒ ประเภทเขาเองก็รู้ดีว่ามีมติของใจของกันอยู่ ซึ่ง
 เคยอยู่ในหนึ่งเหมือนกัน เคยเป็นประเภท ๒ มาแล้วก็เสร็จไปแล้ว เมื่อเวลา
 ถอดถอน เราเห็นแล้วว่าไม่ถูก ก็ไม่ ควรทำ อีกประการหนึ่งที่ ข้าราชการยัง
 รักร่องมาก ชัยก ในเรื่องเหตุการณ์ถ้าว่าตามหลักการที่เราจะดำเนินไปในขณะ
 เสร็จเราก็ตั้งกระทรวงอยู่ตาม หลักการดังกล่าวที่เราได้คุยกับเขาขอให้
 เป็นสภาที่ราษฎรเลือกมาจริง ๆ เพื่อเขาจะได้แสดงความคิดเห็นในกิจการ
 ของเขาตามความเห็นของราษฎร โดยให้มีพรรคการเมืองหลายพรรคก่อน
 อย่างใด ถ้าเราเอาสมาชิกประเภทที่สองเขาไปแล้ว จะมาขึ้นหน้าเป็น
 นักแผนครึ่งหนึ่ง แล้วก็ได้มาทางสภาผู้แทนเลือก ๒-๓ คน เป็นอันมาก
 ครั้งแล้วแต่จะตั้งมากที่ประชาชนเลือกมาจะคิดเห็นอย่างไร ๆ ถ้า... อย่างนี้
 ไม่เป็นประชาธิปไตย แต่ถ้าถ้าต้องสภาพมันเป็นประชาธิปไตย จะมองว่า
 ไม่เป็นไม่ได้ แต่ไม่ใช่เขาตัวเอง ทุก ๆ ประเทศในโลกเขาก็ทำตาม
 เสน่ห์ และมีศาลตรวจสอบต่าง ๆ พรรคจะโตเร็วในเร็ววัน เมื่อคำนึงถึง
 ฐานของประเทศไทยที่เพิ่งจะคงจะคงจะคงจะคงไม่ได้รวมอยู่ในประชาธิปไตย
 เราคิดว่าจะมีต้องสภา โดยเห็นจึงขอสนับสนุนความเห็นว่า ถ้าหวั่น
 รัฐธรรมนูญที่เราวางนี้ คงจะมีต้องสภา

๑๔,๕๗ ไร่.

นางของ โจภักดิ์ : ปัญหาเรื่องมีสภาเดี่ยวหรือสองสภานั้น
 ปัญหาที่สำคัญที่สุด ข้าราชการทั้งกลางและส่วนท้องถิ่น บางคนก็ว่า
 มีสภาเดี่ยวและบางคนก็ว่ามีต้องสภา แต่ข้าราชการไม่บอกให้ยกที่ผ่านร่าง

สภาเดียวหรือสองสภา เพราะว่ามีเอกเสียงแล้ว ว่าจะตั้งท่านจะเห็นอย่างไร
 ตั้งมาจากในมุ้งว่าเขาตั้งสภาเดียวหรือสองสภา แต่ข้าพเจ้าจะขออธิบายให้
 เดี่ยวก่อนว่าสภาเดียวมันคืออย่างไร และสองสภามันคืออย่างไร ข้าพเจ้า
 นี้เพิ่งมาตั้งวันแล้ว อยากจะให้ใครมาคอยเฝ้าข้าพเจ้าว่าสภาเดียวคืออย่างไร
 และสองสภาคืออย่างไร ที่ข้าพเจ้าจะถามว่ามีสภาเดียวคืออย่างไร คนพวกไหน
 เราต้อง คลาสซิไฟ (Classify) ออกไป คนที่อยากจะให้มันสภาเดียวเป็น
 พวกไหน เท่าที่ข้าพเจ้าได้ค้นคว้าครั้นเพิ่งโปรดิศาสตร์วิจิตรวรมนุษย์ทั่วโลก
 ทางวิทยุก็ตั้ง และตำหรับตำราต่างๆ เป็นส่วนใหญ่แล้ว ต้องการให้มีสภา
 เดียวมันโดยมากเป็นฝ่ายซ้าย พวกโซเชี่ยลลิสต์หรือคอมมิวนิสต์ เพราะ
 ฉะนั้นขอให้ท่านจงตั้งวงให้มาก.....

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุษย์ : อย่าให้ไปไกลนัก เพราะ
 ความเห็นย่อมต่างกันดี

นายจง ใจภักดี : ที่ตัวอย่างฝรั่งเค้าตั้งสภาเดียวให้มันฝ่ายซ้าย
 แล้วทำไมไม่ได้ เพราะอะไร เพราะฝรั่งเค้าเคยมีสภาเดียวถึงสามครั้ง
 รัฐธรรมนุษย์มีสภาเดียวไปไม่รอด มันเคยบ้าง ๒ บ้าง บ้างที่พอว่าง
 รัฐธรรมนุษย์ขึ้นมาไม่ทันไรจึงแล้ว เค้าโธ่แล้ว เพราะอะไร ทำไมจึงเป็น
 เช่นนั้น มีเราของศึกษา ประธานโฆส ท่านทั้งหลายจะว่าข้าพเจ้าเอาดีอย่างไร
 ต่างประเทศเค้าใช้ เราจะไม่ไปเอามาใช้อย่างไร เรายังตั้งสอนคนสอนอยู่
 ถ้าไม่เอามาหรือหรือไม่รอด อย่างที่ข้าพเจ้าอภิปรายเมื่อคืน ข้าพเจ้าขอ
 เอาดีอย่างจากมีความเคารพต่อให้พูดภาษาไทย ไม่อย่างนั้นข้าพเจ้าไปเกิด
 เป็นงู กิ้งกือ โลกอีกฝั่งไม่ว่างนี้แหละข้าพเจ้าเอาดีอย่างของเราทั้งนั้น
 เราต้องเอาดีอย่างมาใช้กันมันยังดีกว่า แต่ที่เราจะต้องเอาดีอย่างที่ดีมาปรับ
 ปรับใช้ให้เหมาะสมควรกับประเทศไทย ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างนั้น

แล้วตั้งตามวรมนุษย์ ข้าพเจ้าจะขอพูดสักทีหนึ่ง คือว่าอย่างไร
 ประเทศอังกฤษ คือพรรคกรรมกรที่มีมติเตอร์แมคโคเนนดเป็นนายกรัฐมนตรี

เขาต้องการที่เดียวที่จะได้พบสภาขุนนางเดี่ยว แต่ว่าเมื่อเดินขึ้นไปแล้ว สภา
 ขุนนางก็ไม่ยอม บอกขยับไม่ได้ ก็เลยพลัดมา ที่นี้มีรัฐมนตรีคนสำคัญ
 คนหนึ่งคือ นายชินเวสต์ ได้ไปแสดงปาฐกถาต่อสหพรรคในกาบรณงค์ที่เลือกตั้ง
 ที่ Cleveland เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๑๙๑๐ บอกว่า ถ้าหากว่าคณะพรรค
 ของเราได้เลือกตั้งแล้วเป็นต้นสภาขุนนางแน่ ถึงท้ายที่สุดก็ไม่ได้รับเลือกตั้ง
 นี่หมายความว่าประชาชนพลเมืองไม่เห็นด้วย แต่ว่าข้าพเจ้าไม่ได้ โทษว่า
 ประชาชนพลเมืองของเราไม่ได้รับการศึกษาเหมือนอย่างเขา แต่ว่าศึกษาใน
 ทิว ๆ ไป แต่ว่าในหลักประชาธิปไตยน้อยไป ข้าพเจ้าเห็นว่าปัญหา
 ยากเหลือเกินถ้าจะมีสภาเดี่ยวหรือ ๒ สภา ข้าพเจ้าได้ฟังมาแล้วกับคนบอก
 ว่า เขา ๒ สภามารวมกันเดี่ยวนั้น คือพระมหากษัตริย์กับบางตระกูลซึ่งมี
 มารวมกัน ข้าพเจ้าคิดว่าจะรวมกันได้หรือไม่ สมมติว่าจะรวมกันได้
 จริง ๆ ก็ขาดหลักวิชา ข้าพเจ้าขอประทานโทษ ขอเรียนไว้ระยะ ๆ คือตาม
 หลักวิชา Mass Psychology คือจิตวิทยาที่เกี่ยวกับปวงชนนั้นมันขัดกันมาก
 ในการรวม ๒ สภากับสภาเดี่ยว เพราะว่าตามหลักวิชาข้าพเจ้าเห็นว่าถ้า
 หากว่าตามมติประชาชนเข้าไปรวมเป็นหมู่เหล่ามาก ๆ แล้ว ตามนั้นสติ
 ปัญญาที่ไม่สำคัญ อาจจะรับเอาสัญชาตญาณมาจากสัตว์ คือ Herd Instinct
 in match เพราะฉะนั้นถ้าหากว่ามีคนเก่งจากที่สัตว์หรือเป็นคนที่หรือไรก็ตาม
 ท่านเหล่านั้นอาจจะพูดให้คนเหล่านั้นทำตามอย่างสัตว์ก็ได้ แสดงทำอย่างไร
 ยกมือตามกันไปหมด กลับไปตั้งบ้านมือถ่ายหน้าฉากประเทศเสรีฯไปแล้ว
 ไม่มีวิธีแก้อย่างไร แต่ถ้าจะเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ก็อย่างไรเห็นว่าจะเหมาะ
 จะไม่ได้ก็ไม่เหมาะแต่ไรแท้ ข้าพเจ้าก็เชื่อไม่ได้ว่าสภาเดี่ยวดีหรือไม่ ถ้า
 เราดูเหตุผลที่แล้วเรามีข้อสงสัยมาก สภาเดี่ยวไม่เยี่ยม แล้วสภาเดี่ยว
 กลับเป็นข้อสงสัยมาก เพราะว่า ๒ สภาแล้วจะถอยหลังมาลงสภาเดี่ยวเหตุผล
 เป็นอย่างไรต้องคำนึงให้มาก ไม่ใช่เราจะพูดกันอย่างง่าย ๆ หรือจะแก้
 ง่าย ๆ นี้เราต้องคิดให้ค้ำยันเอาอารมณ์เข้าไปใช้ เอาความคิดให้รอบคอบ

เขาประสาธน์ไทย เวลานั้นเรากำลังคิดว่าอังกฤษเป็นมารดาของระบอบประชาธิปไตย เขาก็มี ๒ สภาแล้วเราจะเอาอย่างไร ถ้าเทียบอำนาจของพระมหากษัตริย์ของอังกฤษ อย่างที่ท่านเจ้าคุณเทพฯ ท่านว่าคงจอร์จที่ ๑ ของอังกฤษ เมื่ออังกฤษเขาไม่มีพระมหากษัตริย์เขาก็เชิญพระบรมวงศานุวงศ์ของเยอรมันมาเป็นพระเจ้าแผ่นดิน แม้ทั้ง ๆ ที่พูดภาษาอังกฤษไม่เป็นสักคำเดียวก็ได้ แต่ของเราหนึ่ ทัดตบแปลกกว่านั้น เพราะการสืบราชสันตติวงศ์ต้องมาจากต้นตระกูลที่เดียว หรือต้องเป็นญาติผ่านการสงคราม ต้องได้ทำการกุศลมา หรือทำคุณงามความดี จึงได้มีคำจำ “อเนกนิกรดีไม่สร้งมณี” คือหมายความว่าราษฎรเห็นด้วยแล้ว แต่ตอนหลังนี้รัฐธรรมนุญของเรา ก็ยังมีรัศมีที่เดียว ว่าพระมหากษัตริย์ใน การสืบ ราช สันตติวงศ์ก็ตาม กฎมณเฑียรบาลที่ว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ และนอกจากนี้ยังระบุอีกด้วยว่าด้วย ความเห็นชอบของรัฐสภาด้วย นี่หมายความว่าได้มี “อเนกนิกรดีไม่สร้งมณี” มาก่อน คือหมายความว่าประชาชนทั้งประเทศเห็นชอบด้วย นี้จะว่าไม่ใช่ประชาธิปไตยอย่างไร ที่ข้าพเจ้าขอประทวนศักดิ์ท่านผู้เป็นครูบาอาจารย์ เพราะว่าในคราวร่างรัฐธรรมนูญนี้ต้องมีคนใจร่วมด้วย ถ้ามีคนฉลาดความถี่ถ้วนเสียหมด บางทันทันใจอาจจะไม่เห็นด้วยจึงขอให้ท่านผู้ดีหน่อย เรืองเป็นอย่างนี้

อีกอย่างหนึ่งกระผมอยากจะพูดคุยเพื่อนที่อยู่ไกล ๆ นิดหน่อย คือท่านบอกที่ท่านเขาเดาเสียเลย จะเป็นอย่างไรบ้าง นั้นถ้าอย่างนั้นถ้าประเทศเป็นบ้านของท่านแล้วข้าพเจ้าย่อม เห็นเป็นประเทศไทย พดเมืองไทย ๑๘ ล้าน ข้าพเจ้าย่อมไม่ได้ กายยอมแล้วพดเมืองก็เสนางานข้าพเจ้าแน่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงศักดิ์ท่าน เราคงคุยกันว่าจะไร้อิศอะไรลูก เขาเทศผละมาพูดกันให้รอบคอบ ข้าพเจ้าพดมาตามน้ำหนักแล้วข้าพเจ้าขอประทวน ๘๖๒ รวมยกกันว่า ประเทศที่มี ๒ สภานั้นเขาเขียนหนังสือกว้างหน้า เช่น

อังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกา ญี่ปุ่น และอื่น ๆ ส่วนประเทศที่มีสภาเดี่ยวนี้
ลดจนหมด อันมีลูกกลูกหลาน และสภาเดี่ยวตอนหลังก็ยังคงมีมาเป็นต่ง
สภา ข้าพเจ้าขอเรียนท่านได้แต่ว่าข้าพเจ้าเห็นควรมี ๒ สภา

๑๕.๐๐ น.

นายโชติ คุ้มพันธ์ : ปัญหาเรื่องสภาเดี่ยวต่งสภา ข้าพเจ้า
เองไม่ได้ฟังมาตั้งแต่ต้น เพราะเมื่องานเมื่อไม่ได้มาประชุม บางทีจะ
พูดซ้ำซากก็ขอภัยด้วย เมื่อข้าพเจ้าได้ฟังจนหนักเหตุผลจนตรึกเหตุผลก็
บอกว่าง่าสภาเดี่ยวดีอย่างไรอย่างไร ผู้ตรึก ๒ สภาก็บอกว่าง่าดีอย่างไร
ผู้ที่อภิปรายแต่ละนั่งตั้งเดียน ก็บอกว่าง่าสภาเดี่ยว จะฉิบหายวาย บ้างอะไรต่าง ๆ
นานา ครั้นเป็นการพูดกันด้วยอารมณ์มากเกินไปสักหน่อย ก็ขอข้าพเจ้า
เองมีความเห็น ในส่วนที่ว่าต้องการสภาเดี่ยว คนแรกขอทำความเข้าใจกัน
เสียก่อนว่าเมือง ไทยเรา รับกัน หรือ บ้างว่าเป็นประชาธิปไตยและเป็นประชาธิปไตย
โดยแท้ไหน ถ้าเราหมายความว่าเสียงประชาชนเป็นเสียงที่ สูงสุดในการ
ปกครองเพราะข้าพเจ้านั้นเกรงไปว่า ๒ สภาก็ดีกับหลักนั้น ก็เพราะว่า
คนแรก รัฐธรรมนูญปี ๒๔๗๕ ได้บัญญัติให้มีสมาชิกประเภท ๑ และประเภท ๒
เท่ากัน คือต้องสภานั้นชดกับหลักการอนันคือเสียงประชาชนไม่ใช่เสียงสัตว์
จริง ๆ เพราะทางสมาชิกประเภท ๒ กับกลุ่มกันเข้าแล้ว พงกฤษฎีไม่มีส่วน
ในการปกครองประเทศชาติ ต่อมาเราจึงบอกว่าการรัฐธรรมนูญปี ๒๔๗๕
บอกว่ามีกำหนดไว้ ๑๖ ปีแต่แรกจะเลิกกัน เมื่อเลิกแล้วเราก็บอกว่าง่า
ปกครองด้วยสองสภา ก็เมื่อผู้ต้องการตั้งมากต้องการให้มีสองสภา เมื่อ
สองสภาลงมติขึ้นก็เกิดขึ้นด้วยอะไร ก็เกิดขึ้นด้วยต้องการคุ้มครองของ
ประชาชนนั่นเอง คือสภาครึ่งถาวรนั้นเกิดขึ้นเพื่อคุ้มครองอำนาจและไม่ใช่อำนาจเพื่อ
ประชาชน แต่ผู้ตั้งสภาให้ท่านผู้มีใจเป็นธรรมได้ไปยึดกุมเสียงคนใน
สมัยที่มีสภาเดี่ยวปี ๒๔๗๕ ถึงปี ๒๔๗๗ กับตั้งผู้พูดเสถียรภาพความมั่นคงให้

ความดีของประเทศชาติมีอย่างไรในสมัยของสภา พระเจ้าอยู่หัวสวรรคต เกิดคดียุบพรรคคอมมิวนิสต์ประหาร พฤษภาทมิฬครั้งกระนั้นได้ทำประโยชน์ให้แก่ ประเทศชาติบ้าง การศึกษาค้นคว้าผู้ทำกัณฑ์แทนทำหรือพฤษภาทมิฬทำ ใคร เดียงชีวิตมากที่สุด สภาผู้แทนในสมัยนั้นหรือพฤษภาทมิฬ ข้าพเจ้าไม่เคย ได้ยินว่าพฤษภาทมิฬทำอะไรให้เป็นประโยชน์ที่ข้าพเจ้ากังวลใจ แต่ต่อมสภา ผู้แทนไม่ใช่เพราะข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนเราได้ข้อดีทุกวิถีทาง พวก สมาชิกสภาผู้แทนต้องถูกยิง ต้องถูกจับในสมัยนั้นเพราะต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย นอกหนึ่งที่เราทราบว่าถ้าจะเป็น ๒ สภาแล้วจะเป็นอย่างนั้น ก็ราวหนึ่งเข้ตึกจาก เกิดรัฐประหารขึ้น รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวก็มีบัญญัติให้มีวุฒิสภาขึ้น จริงในวุฒิสภามีประชาชนว่าพอใจในตัวสมาชิกของวุฒิสภา แต่ถ้าเราไป หอนระลอกถึงสมาชิกประเภทที่ ๒ สมัย พ.ศ. ๒๕๑๕ ข้าพเจ้าเชื่อว่าสมัยอื่นๆ ประชาชนก็พอใจสมาชิกประเภทที่ ๒ เป็นส่วนมาก แต่ตอนปลาย ๆ แล้วก็ เหวล จึงมีปัญหาว่าสมาชิกวุฒิสภาวันนี้ซึ่งท่านก็แก่เฒ่าส่วนมากแล้วไม่ช้า ก็จะถูกจากพวกเราไป แต่ผู้ที่จะเข้ามาใหม่จะเป็นคนอย่างไร เราจะได้คน อย่างท่านที่ไว้วางใจหรือไม่ ถ้าหากว่าเราจะได้คนอย่างสมาชิกประเภทที่ ๒ ครั้งนั้นมา บ้านเมืองก็จะสงบลงอย่างนั้นอีกด้วย นี่เราวิงวอนมา ๓ สมัย แล้ว คือประเภทที่ ๒ สมัยหนึ่ง และพฤษภาทมิฬอีกสมัยหนึ่ง และวุฒิสภา อีกสมัยหนึ่ง ซึ่งสมัยวุฒิสภาก็ยังไม่ได้แต่ตั้งอะไรที่เราเห็น จึงเห็นว่าการปกครองระบอบสองสภาที่ตามาแต่อดีตคือระบอบประชาธิปไตย คืออดีต คือสิทธิของประชาชน ในขณะที่ข้าพเจ้าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนและเคย ส่งมิตรผู้แทนข้าพเจ้ายอมลงมติให้ออกไม่ได้ เพราะรู้สึกว่าเป็นการทรยศต่อ ประชาชนและอดีตระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ข้อตำหนิว่ากรม ๒ สภาไม่ได้ เหตุผลที่เล็ดลอดมาคนๆ ไม่กล้าออกไปเดี๋ยย ก็คนท้อออกไป เดี๋ยยก็คนไม่คิด นั่นก็ไปเดี๋ยยไม่ได้แต่ดีไม่พอ ข้าพเจ้าก็เคยแพ้ในการ เลือักครั้ง ข้าพเจ้าไม่เสียใจ ข้าพเจ้าก็ไม่พอจะอะไรก็ตามข้าพเจ้าไม่

คนนั้นเอง ถ้าพ่อภักดีของใคร คนที่คิดว่าพ่อภักดีของใคร เรามืออะไรเป็น
 เครื่องวัด วัดว่าดีมาชิกประเภทที่ ๒ ดีกว่าประเภทที่ ๑ ขอบใจเราต้องรับ
 ว่าเขาอะไรเป็นเครื่องวัดจากเด็กมาไม่ดีกว่าคนชั้นเด็ก ที่มีความที่ห่วง
 ประชาชนเขายังไม่มีความรู้เพียงพอที่จะเลือกผู้แทนที่ดีนั้น เราคิดว่าเองนุก
 ต้องพิจารณาารวมประเภทที่ ๒ พฤษงศ์ภา วุฒิสภา ที่เป็นอยู่ถ้าเราไม่เคย
 ออกไปตั้งต่อนประชาชนเลย ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นประเภท ๒ ไม่เคยคำนิน
 การอย่างน้อยไปชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 นั้นประชาชนมีสิทธิอย่างไร อย่างสมัยพฤษงศ์ภาข้าพเจ้าก็ไม่เคยได้ยินเช่น
 เคยถกกัน แม้จะนัดสมัยวุฒิสภาซึ่งข้าพเจ้าก็เคารพ หากไม่ได้ทำหน้าที่
 ชื่นทนตามแต่เพียงในสภา เราต้องคำนึงตัวเราเอง ไม่ใช่คำนึงประชาชน
 ข้าพเจ้าไม่ชอบการพูดไป ถะทำให้พ่อภักดีข้าพเจ้า ซึ่งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนยังมี
 พยายามทำ น.ร.๑. เสมัย ๆ สมัยที่เราเป็นผู้แทน เราออกไป ถ้าวาง
 ออกไปชี้แจง ไม่ใช่ในพระนคร ทางภาคใต้ ภาคอีสานและภาคพายัพ
 ภาคกลางว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นดีสุดเป็นอย่างไร และข้าพเจ้ารู้สึก
 ประชาชนไทยเราไม่รู้จักดำรง ข้าพเจ้ามีชีวิตอยู่ในเมืองฝรั่งกว่า ๑๐ ปี
 ถัดจากในเรื่องการเมืองนั้นคนไทยไม่แพ้ฝรั่ง นี้แหละข้าพเจ้าคงจะขี้ใจ ถ้า
 หากถนัดผู้ที่มีความเห็นทั้ง ๒ สภาจะบอกเราขอ คำนึงว่าถ้าหากว่า เขา สภาเดียว
 เป็นถาวรเรื่องเดินไป หรือไม่มีใครยับยั้ง ขอให้เป็นสภาที่ ๒ อีกสภาหนึ่ง
 เพียงแต่ส่งมายัง ไม่มีส่วนเข้ามาปะปนกับประชาธิปไตยของประชาชน
 แล้วตัวพฤษงศ์ภักดี คือเพียงแค่มายัง ไม่มีอำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติและ
 บริหาร เพียงเท่านี้สภาเราก็มีมติให้แล้ว คือ อภิรัฐมนตรี ซึ่งจะขยาย
 เท่าไรก็ยอมเห็นด้วย คือขยายอภิรัฐมนตรีให้มากจำนวนมาก ข้าพเจ้าเห็น
 ด้วยเพราะหากหากเป็นแต่เพียงผู้ยับยั้ง แต่ถ้าเรามีชนมากอีกสภาหนึ่งเป็นสภา
 ที่ ๓ ไม่ใช่สภาที่ ๒ นั้นข้าพเจ้ายังขี้ใจ แต่แม้กระนั้นข้าพเจ้านึกเห็นด้วย
 ถ้าหากถนัดอีกสภาที่รอมานเป็นแค่เพียงส่งมายังไม่มีส่วนในการวินิจฉัยรัฐบาล

แต่เบ็ดเตล็ดก็ปรากฏว่า บัดนี้คนเคยบ่งบอกกฎหมาย ข้าพเจ้าพอเห็นด้วย ทนถก
 อ้นหนึ่งก็คิดว่า คำที่บอกนั้น ข้าพเจ้าก็ควรจะแก้คำบางคำเพี้ยน
 เข้าอีกพูดมา คือประชาชนไทยของเราที่เราเรียนมาจากเขา เราเป็น
 ลูกศิษย์ของเขา แต่เราเรียนแล้วก็ให้เลยไปสักหน่อยว่าประชาชนไทยแล้ว
 ประชาชนออกกฎหมายเอง ตอนนั้นมี ๒ สภาหรือสภาเดียวชยให้โดยเกิดถึง
 สมัยประชาชนไทยจริง ๆ ในสมัยโบราณประชาชนเป็นผู้ปกครองประเทศ
 ออกกฎหมายเอง คือเขาไม่มีผู้แทนเลย ประชาชนเป็นสภาของเขาเอง
 ถ้าหากว่าจะถือลูกศิษย์ทำไมจะเขากรก่อนไม่ได้หรือ ตามปกติก็ควรถือลูก
 ศิษย์ดีกว่าคร่ำคร่ำศิษย์ไม่ดีกว่าบ้านเมืองก็ไม่เจริญ เมื่อถึงขั้นออกว่าสภา
 เดียวหมดแล้ว ข้าพเจ้าได้พูดแล้ว ความจริงที่พูดหมดแล้วข้าพเจ้าเห็นว่า
 ๒ สภาดีกว่ามากกว่าสภาเดียว ทนถกเด็กคงสภา ๒ จะเรียกชื่อว่า
 อะไรก็ตาม ถ้าเรามีปัญหาหนึ่ง คือถ้าหากว่าเราให้ประชาชนเลือก แปลว่า
 ไม่คิดสิทธิของประชาชนเขา ปัญหาอยู่ที่ว่าถ้าหากประชาชนเลือกแล้วทำไม
 จะต้องเกิด ความยุ่งยากไป เช่นนั้นในกรที่จะให้ ประชาชน เลือก ผู้แทนทั้งสอง
 ประเภท ถ้าหากเราเห็นว่าสภาผู้แทนมีความรู้ไม่พอเราบัญญัติผู้ซึ่งควร
 ดำรงสภาผู้แทนให้มีความรู้สูงขึ้นไป อย่างนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าควรเป็นเช่นนั้น
 ที่มีปัญหา เรื่อง พระมหากษัตริย์ ทรง เลือก สมาชิก สภาที่ ๒ ขอให้ท่านโปรด
 ระลึกว่าพระเจ้าแผ่นดินรู้จักคนกตัญญูที่สุด คือพระญาติพระวงศ์หรือ
 ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้เป็นบรม ธิราชย์ข้าพเจ้าด้วย คือข้าราชการ
 ผู้ใหญ่ที่มีจำนวนไม่น้อย ได้มีการประชุมต่อพลต ก็เลยไม่ได้คนมีความ
 ดำรงถด ถ้าท่านให้เลือกสมาชิกเหล่านั้นไปแล้ว บ้านเมืองจะล้มเหลวไปใหญ่
 คนที่จะใกล้ชิดก็จะต้องมีความอ่อนโยน ไม่มีมีความเข้มแข็งในตัว ส่วนมาก
 ไม่มีมีความเข้มแข็งในตัว นแหละจึงมีอันตราย เราจะเอาไปไม่ที่ท่าน
 ในกรที่ท่านรับผิดชอบจะเลือกสมาชิกสภาที่ ๒ ข้าพเจ้าจึงไม่เห็นด้วย เพราะ
 พระเจ้าแผ่นดินเป็นทศบาลปกครองของเรา การที่จะให้ท่านมีความรับผิดชอบ
 แทนเราข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย นแหละข้าพเจ้าจึงไม่เห็นด้วย หุดตั้งสภาผู้

แทนที่เขมรด้วยกัน ความจริงท่านสมาชิกผู้เฒ่าบอกไว้ว่า คือทางสมาชิก
 ดังว่าให้รัฐมนตรีข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าหากว่า ถ้าเขมรเจ็ดคนก็ไม่จำเป็นจะต้องมี
 ๕ ภาวที่ ๒ ความจริงเวลานี้เราก็มั่งสภาที่ ๒ อยู่แล้ว ฉะนั้นอย่างนี้ที่สมาชิก
 บางท่านก็เห็นว่าสภาที่ ๒ ควรจะมีจำนวนเท่ากันกับสมาชิกสภาผู้แทน ข้าพเจ้า
 ยังไม่เห็นด้วยทีเดียว ถ้าหากเป็นอยู่อย่างเจ็ดคนทั่วประเทศก็เป็นประเทศ
 ที่ไม่ใช่ประชาธิปไตย เราเห็นเขารวมอบสมบูรณาญาสิทธิราชขึ้นใหม่ พระ
 เจ้าแผ่นดินทรงเลือกสมาชิกครั้งหนึ่ง เท่ากับมอบอำนาจบริหารและนิติบัญญัติ
 ทั้งหมดไว้ให้แก่พระเจ้าแผ่นดิน นี่แหละเราจะเห็นหลังเราเลือกตั้ง ถ้าบ้านเมือง
 จะเป็นอย่างไรค่อยไปข้างหน้าก็ขอฝากความรับผิดชอบแก่ผู้ที่มีอำนาจนิติบัญญัติ
 และบางท่านบอกไว้ว่าหากว่าให้สภาที่ ๒ ถ้าเลือกโดยพระมหากษัตริย์มีความ
 ใจกว้างใจและเบ็ดเสร็จไปเสียได้ ก็ข้าพเจ้าก็ทราบเรียนมาแล้วที่ไม่เห็นด้วย เพราะ
 จะกลับไปหาพระมอบสมบูรณาญาสิทธิราช ที่นั่นบางท่านบอกว่าประเทศไทย
 ความจริงข้าพเจ้าพูดมาแต่ที่ว่า ระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีความรู้
 น้อยแล้วควรให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือกผู้แทน ถ้าหวั่นด้วยข้าพเจ้าเองถ้า
 เราคิดว่าประชาชนมีความรู้น้อยควรมอบอำนาจให้พระมหากษัตริย์ เราเลือก
 สภาทั้งหมด ให้พระมหากษัตริย์ปกครองอย่างเต็มที่ก็จะทำได้ ถ้าทำ
 ตามนี้ก็จะเป็นการจำกัดประชาชน เราจำกัดประชาชน ๑๖ ปีในประเทศไทย
 เป็นประชาธิปไตย แต่แท้จริงไม่ได้เป็น อีกอย่างหนึ่งก็คือว่า บอกว่า
 เรื่องนี้คือของพี่น้องสมาชิกผู้เฒ่าได้พูดเมื่อก่อนแล้ว อีกประการหนึ่งข้าพเจ้า
 มีความเห็นว่าสมาชิกผู้เฒ่าได้พูดขึ้นมาจากข้ออ้างจะมีใครบอกไว้ ถ้าหากว่า
 ท่านผู้เฒ่าได้หรือท่านที่มีความรู้สูง มีส่วนรักษาแต่เด็กก็ควรไปตั้งกรมผู้แทน
 ถ้าหากว่าไม่ไปตั้งกรมก็เป็นความรับผิดชอบของท่าน ท่านบอกไว้ว่าท่านผู้
 เฒ่ามีความรู้เพียงผู้เดียวที่กล่าวมาแต่ก่อน ประชาชนก็ไม่ใคร่จะไปเห็นด้วย
 กับ ข้าพเจ้าเองเคยตั้งกรมหลายครั้งถึงตั้ง ปทุมธานีก็เคยตั้งกรม แม้ซึ่งตอน

เป็นบ้านม้าเถื่อนและรัฐก็ภูมิใจว่าทุกแห่งที่ท่ามาแล้วประชาชนรัฐก็เลิกคนที่
เขาคองการเต็ม

ข้าพเจ้าขอแก้ท่านสมาชิกคนสุดท้ายที่บอกว่าคุณสบายดี อินดีที่
ตามกถาหา ความจริงอาจจะเป็นไปได้ตามสัญชาตญาณของสัตว์ สัญชาต
ญาณของสัตว์มันแต่สัญชาตญาณไม่มีความรู้ แต่มนุษย์เราที่อยู่ในสภา
ผู้แทนท่านที่สมัครเป็นตัวแทนเรามีความรู้ไม่เท่า อินดีที่ มาคิดโดยตัว
ที่ท่านฟังการประชุมสภาบ่อยแล้ว สมารักสภาผู้แทนเขาไม่ได้ใช้ อินดีที่
เขาใช้ความรู้วิจารณ์เอง แล้วท่านจะรู้ว่าเขาอกเถียงในสภาผู้แทน เขา
คัดค้านด้วยความเห็นเฉพาะส่วนตัว ในชั้นจึงกราบเรียนไม่ถูกว่าการมี
สภาเดียว ๒ สภาจะเป็นอย่างไร แต่ถ้า ๒ สภาอย่างที่ท่านเจ้าว่า ข้าพเจ้า
ก็เห็นด้วย แต่ว่าอย่างที่เป็นมาแล้วคือทั้งประเภท ๒ หลุมสภาของรัฐสภา
แล้ว ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย.

๑๕.๑๘ 11.

น.อ. พระยาศราภยพิพัฒน์ ร.น. : ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าควรมี
สองสภาไม่ใช่เพราะข้าพเจ้าเห็นว่าในโลกนี้มีสองสภา ๓๘ ประเทศ และ
สภาเดียว ๑๔ ประเทศ มีรัฐที่รัฐสภาจะกราบเรียนให้ทราบว่าประเทศ
เดียวเท่านั้นซึ่งมี ๖ รัฐ ๕ รัฐเป็นสองสภา อีกรัฐหนึ่งเป็นสภาเดียว ประเทศ
ที่กราบเรียนนั้นคือประเทศฮอลันดา ๖ รัฐ รัฐอื่นแล้วแต่มีสภาเดียว
อีกเขตที่จะเรียนอีกอย่างหนึ่ง ว่ารัฐธรรมนูญของโซเวียตซึ่งโซเวียตใหม่มีสภา
เดียว แต่จะมาเปรียบกับประเทศไทยข้าพเจ้าได้พิจารณาโดยต้องเห็นด้วย
ประเทศไทยควรมีสองสภา ถ้าจะมีสภาเดียวสำหรับประชาชนชาวไทยอย่าง
น้อยอีก ๒๕ ปี คือหมายความว่าท่านเกิดปีจนถึงคราวที่จะมีอายุถาวรเลือกตั้งได้
ที่ข้าพเจ้าว่า ดังนั้นก็เพราะเหตุว่า การเลือกตั้งแทนของเราใน ๕-๕ ความ
สภาพจนานุกรมซึ่งพูดความจริงว่าเราไม่ได้ผู้แทนที่ครบถ้วนมา ทั้งหกโดย

LIRT

เหตุที่วาระรัฐธรรมนูญมีการศึกษาถึงที่งานด้านกฎหมายคือ ขุนจำนงภูมิเท
 ไคกดาบเมื่อนักกษัตริย์ บังคับงานที่งานด้านกฎหมายกับของวาระรัฐ
 ชาติพอแล้วในการเมือง ข้าพเจ้าขออ้างท่านสมาชิกผู้เกียรติซึ่งในท
 เป็นประธานสภาผู้แทนและเป็น ส.ส. นครสวรรค์ ว่าเดินไปหาเสด็จราช
 บอกรว่าเจ้าประคุณเด็กเสด็จได้ใหม่เรื่องผู้แทนเมื่อหน้ายเค็มกเดื่อ ขอใ
 เปลี่ยนเป็นช่างเค็ม เพราะเมื่อหน้ายเค็มเรื่องผู้แทน อีกอย่างหนึ่ง
 ท่านสมาชิกผู้เกียรติครั้ง คงคิดตั้งขอจะเป็น ท่านทรม จากข้าพเจ้าหรือ
 ทรมมากก่อนไม่ทรม ข้าราชการชาวต่างประเทศคนหนึ่งได้เอาให้ข้าพเจ้า
 ฟังว่าที่ตั้งเขาเดินไปค้าบดที่เค็มเด็ก รัฐธรรมนูญตามอำนาจเด็กโคกดี เขา
 ก็บอกว่าการเด็กเจ้าคุณศรีธรรมราช รัฐธรรมนูญว่าไม่เอาหรือเจ้าคุณศรี
 ธรรมราชท่านรอยแล้ว เด็กคนคนคิดว่าแล้วจะได้ไปรอยกัน นี่รัฐ
 ของเมืองไทยเราเด็กผู้แทนให้ไปรอย คงนึกเห็นเวลาผู้เด็กตั้งสมาชิก
 ผู้แทนมีความไม่ศัพ ในเรื่องประชาธิปไตยมีการศึกษาไม่เพียงพอเด็ก
 จะเกิดความอดเองให้แก่ชาติ แต่อย่างไรก็ตามเราจะสร้างรัฐธรรมนูญให้
 มีการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการผัน ธรรมชาติ จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยน
 แปลงอย่างนั้นอนันในวันข้างหน้า เมื่อเช่นนี้จึงควรต้องสภา เพราะเหตุ
 ว่าจะได้ช่วยสร้างครุฑจากกฎหมายที่รับคณตรีที่ ไม่เป็นทพโอใจแก่ราช
 ผู้แทนที่เด็กเข้ามาไม่ได้ถือคือเป็นกลาง เช่นชนบางชนที่สังกัดพรรคใหม่ก็
 มีคณตรีอย่างนั้นนโยบายตามพรรคคน ที่เขาเป็นพรรคนายทพเขาก็มีจะ
 สร้างกฎหมาย ที่ให้เป็นประโยชน์แก่ พวกนายทพ เป็น กรรมกรก็มีจะสร้าง
 กฎหมายที่จะให้เป็นประโยชน์แก่พวกกรรมกร คงยื่นเพื่อคือผู้กับพวกนายทพ
 เหล่านี้เป็นต้น คือคณะใหม่มีเพียงมากในสภาที่คณะคณาพรรคนายทพมีเพียง
 มากก็ชนะ กรรมกรมีพอกมากก็ชนะอย่างนั้นเป็นต้น เพราะฉะนั้นกฎหมาย
 ที่ตั้งนั้นอาจจะไม่เป็นทพโอใจของประชาชนส่วนมากถ้าจะเป็นได้ เพราะ
 คณะนี้ถ้าจะได้นับถึงสภาต่างเพื่อการวินิจฉัยโดยรอบคอบ เพราะฉะนั้น

LIRT

ถ้าจะมีการร่างกฎหมายเกี่ยวกับ การเงินข้าพเจ้าอยากจะได้เห็นสักหนึ่ง
 เคื่อง แต่สำหรับกฎหมายต่างๆนั้น อยากจะให้เห็นสักสามสมัย หรือสองปี
 หรือสามคราวอะไรอย่างนี้ อย่างที่ต่างประเทศเขาก็ได้ทำกันอยู่แล้ว ความ
 ครึ่งในเรื่องสภาสูงนี้ ประเทศอังกฤษเขาอยากจะได้เปลี่ยนแปลงหรืออยากจะได้
 แก้ไขมาเป็นเวลา ๖๐ ปีแล้ว หรือได้ทำกันมาตั้งสามคราวแล้วก็ไม่เป็นผล
 สำเร็จ ไม่ใช่เขาอยากแยก แต่เขาเมื่อขอตั้งสภาสูงมีอำนาจซึ่งเป็นอนุนาถสืบต่อ
 กันมา หรือที่เรียกกันว่าคอนเซอเวอติฟ หนักก็พวกที่อยากจะได้พระมหา
 กษัตริย์ได้มีสักเดือกบ้างอย่างที่ท่านสมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่รัฐสภาจะ
 ได้ก่ตัวเมื่อครั้น บางพวกก็อยากจะได้พวกเชกกันแซมเบอร์ หรือที่เรียก
 ว่าสภาสูงซึ่งข้าพเจ้าเห็นในหนังสือสมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูงไม่อยากจะ
 ให้อยู่ใกล้เคียงเขาไม่อยากจะให้มีเชกกันแซมเบอร์ หนักก็มี มาทางเสียงของ
 ประชาชนใน สภาย่อม ต่อ เป็น เสียงของ ประชาชน หนักเมื่อ พุด ถึง คราวออก
 กฎหมายที่ออกมาจากสภาผู้แทนที่มีเสียงผิดกันหรือต้องจะแนะนำหรือจะแนะนำ
 เท่ากันซึ่งที่เรียกว่า Assenting Vote เพราะฉะนั้นเราจะถือกฎหมายที่
 มีคะแนนต่างกันเพียง ๒ หรือ ๓ คะแนนเป็นความพอใจของราษฎรไม่ได้ เรา
 จะต้องมีสภาสำหรับยับยั้งเพื่อตอบสนองความรู้สึกหรือความเห็นของราษฎรทั้ง
 ไปด้วย ที่ท่านสมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูงว่า สมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูง
 ถือกันว่ามีความรู้สึกว่าสมาชิกที่เลือกมาจากราษฎรคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ข้าพเจ้าในฐานะที่ไม่ได้เป็นสมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูงก็ไม่ได้จะพูด แต่ว่า
 ส่วนมากผู้ที่มีความรู้สึกว่าจะว่าสภาผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูงนั้นไม่เว้น แต่ว่าเป็น
 สภามีความรู้สึกว่าสภาผู้แทนเท่านั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ามีผู้พูดแล้วเขา
 ย่อมไม่พูดของคดี ข้าพเจ้าเห็นแต่เพียงว่าผู้ที่มีความรู้สึกไม่ออกดี ที่ของคดีว่า
 มีความรู้สึกว่าคนอันหนึ่งมีความชำนาญกว่า แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูง
 ทุกคนย่อมเห็นการงานมากกว่าสภาผู้มั่งเกียรติก่อนที่สภาสูง ไม่มีข้อสงสัยอย่างที่ท่าน

สมาชิกผู้เกียรติคุณหลายท่านว่าเห็นโลกมากขึ้น อย่างนี้มีความจำเป็นที่
มากกว่า เหตุผลที่ทราบเรียบร้อยแล้วข้าพเจ้าเห็นว่าความจำเป็นของประเทศโดย
คือมี ๒ ส่วนหลักส่วนนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นจากหนังสือกระทรวงการ
ข้าพเจ้าให้พระมหากษัตริย์ทรงเลือก ส่วนที่สองนั้นให้รัฐสภาเลือกเหมือนกับ
ระเบียบการที่เลือกสมาชิกสภาวาระรัฐธรรมนุญ นี้เป็นความเห็นของข้าพเจ้า

๑๕.๒๖.๒. ๓.

พล ร.ต. เด็ก สุนทร ร.น. : ข้าพเจ้าต้องขออภัยท่านอีก
เป็นวาระที่ ๒ คือที่ท่านจะทำอะไรแล้วไม่คิดถ่วงหรือเกรงว่าจะต้อง
ส่งประสงค์หรือไม่ ในการที่ท่านสมาชิกสภาวาระจะทำกึ่งหนึ่งอย่าง
เพื่อจะให้รัฐธรรมนุญขึ้นจำนวนผู้แทนอีก ๑๐๐ คนนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าในกฎ
เวรมาที่นำมาว่ารัฐธรรมนุญนี้ให้คิดสักที่จะคิดโดยละเอียดท่านจะเลือกรัฐธรม-
นุญกี่ชื่อต่อเองว่ารัฐธรรมนุญที่ท่านร่างนี้ ร่างด้วยความบริสุทธิ์ใจไม่มีใคร
บังคับหรืออุปถัมภ์ แต่ที่ท่านเข้าไปดูสภาซึ่งจะต้องผ่านรัฐธรรมนุญ
อันนี้ว่าเขาใจหรือไม่คิดต่าง ๆ คือเมื่อท่านทำแต่อย่างใดก็ตาม แต่อัน
นี้จะผ่านไปจะทำได้ทั้งนี้โดยขอให้เกรงกลัว การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่ง
อย่างพิศุกันมานานแต่ประวัติศาสตร์ของประชาธิปไตยของคนไทยเพราะบาง
ท่านให้พยายามที่จะต่อสู้กับความจริง ในการที่เราเป็นสภาประชาธิปไตย
มาเป็นผู้แทนสภาเดียวแต่มีภาค ๒ ประเทศ จุดประสงค์ของสิทธิเริ่มทำนั้น
เพื่อจะให้สมาชิกประเภท ๒ ไปเป็นผู้ตั้งสื่อนประชาธิปไตยให้กับสมาชิกวาระ
ฎีร์เลือกตั้ง เหตุการณ์นั้นกลายเป็นตรงกันข้ามกันแทนที่จะไปสื่อนในสิ่ง
แห่งสำหรับประชาธิปไตยก็ทำให้เซอหมตประชาธิปไตยข้าง ๆ ๆ ๆ ไป
คนคิดมาก ๑๐ กว่าบุคคลเห็นว่ามีหน้าที่ควรที่จะองอาจไม่เสอเกาะเสีย
แต่จะ ควรเป็น ๒ สภาทำขึ้นมาเป็น ๒ สภา แต่ในเวลาเดียวกันเลือกตัว
เป็นสภา ๒ เสีย ผลก็ไม่ใคร่อย่างประชาธิปไตยของการอย่างเหมาะ

ถาม การที่เราได้ทดลองประชาธิปไตยมาเป็นเวลา ๑๕ ปี นับเป็นการทดลอง
 ที่ควรให้ยาแก้ศรี เราคิดว่าไม่แน่นอน ครั้นต่อมาครั้งที่ ๓ ก็เกิด
 มี ๒ สถานการณ์อีกซึ่งปรากฏในบัดนี้ เป็นประวัติศาสตร์ของเราของประเทศ
 ไทยเรา เพราะฉะนั้น ขอให้ระลึกถึงความดีของยาพยายามไม่แก่เห็น ใน
 บางสิ่งบางอย่างประสงค์แล้ว ไม่ดีสุดเราก็ไม่ได้ความ ที่เราจะมาถ่วงถ่วงถ่วง
 เดียว ครั้นบัดนี้ประชาชนมีสิทธิบริบูรณ์ที่จะเลือกตั้งคนของตนหรือ
 ผู้แทนของตน แต่ที่ประชาชนในจำนวนประชาชนนั้นเท่าไรใช้สิทธิของตน
 เพียง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ อีก ๘๐ เปอร์เซ็นต์ให้ไปอีก จึงได้บุคคลมาเป็นผู้แทน
 เขา ที่บุคคลเหล่านั้นที่มาแทนนั้นย่อมจะต้องพิจารณาตัวเองเสียด้วย
 เพราะประชาธิปไตยโดยแท้จริงแล้ว บุคคลเหล่านั้นจะต้องมาเป็นผู้บริหาร
 ฝ่ายบ้านเมืองโดยสมบูรณ์ ก็เมื่อพิจารณาตัวเองข้าพเจ้าไม่อยากจะคิด
 เดียวถึงสิ่งซึ่งจะเข้าไปไม่รอด เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราจะทำอย่างไรได้
 ก็คิดเห็นมาดังต่อไปนี้ การมีสองสภา ข้าพเจ้าต้องหอนกกลับไปถึงประ
 วัติศาสตร์ใหม่ ข้าพเจ้าก็พิจารณาและได้ไตร่ตรองอยู่มากในเรื่องนี้ว่า
 เมื่อครั้งเกิดรัฐประหารก็ได้อันสองสภา ที่ต้องหอนกกลับไปอีกว่าเมื่อเกิด
 การเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ได้มีผู้แทนประเภทสองที่พระมหากษัตริย์
 ทรงแต่งตั้ง แปลว่าคนชั้นเลือกมาแล้วพระมหากษัตริย์ทรงตั้งพระบรมมหาราช
 วิทยาลัยบริบาล ครั้นต่อมาได้เกิดรัฐประหารขึ้น ก็ได้อีกสภาที่สองแล้ว พระ
 มหากษัตริย์ทรงเลือกตั้ง ดังปรากฏเหตุการณ์มาดังนั้นก็มา ข้าพเจ้าเองคิด
 ฉายใจไม่ออกเสียไปทีเดียว แต่ว่าเพื่อความยุติธรรมแล้ว ข้าพเจ้าขอตั้งใน
 ใจข้าพเจ้าทีเดียวว่า ถ้าเมื่อเราไม่มีผู้ตั้งสภาที่เรามีเมื่อไม่กี่เดือนมานี้
 ประเทศเราจะดำรงดำรงตามปกติของกาลก่อน เพราะฉะนั้นมันเป็น
 จุดคนหนึ่ง สำหรับผู้ตั้งสภาพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเลือกตั้งไว้ เพราะ
 ฉะนั้นจึงทำให้ข้าพเจ้าระลึกขึ้นมาว่า ไม่ไถยอันถ้าของไทยยังมีพระมหากษัตริย์อยู่
 แล้ว มองดูไม่เห็น เพราะเหตุว่าหลักการของรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นอยู่ที่ไหน

จุดสำคัญอยู่ที่ความมั่นคงของสภาเอง แต่ถ้ามองถึงสภาผู้แทน
 เมืองหรือฝ่ายบริหารในการเมืองก็ย่อมต้องมั่นคงตามเหตุการณ์ เพราะ
 ฉะนั้นในเมืองไทยเรา ๆ ต้องหาจุดยืน เพราะเป็นหลักการใหญ่ที่สุดคือความ
 มั่นคงของการเมือง และการมั่นคงของการเมืองนี้ ท่านทั้งหลายคงจะมอง
 เห็นพร้อมกันข้าพเจ้าว่าจำเป็นคงไม่ได้ ถ้าเราไม่พยายามเอาองค์สภาหนึ่งมา
 ถ่วงอีกสภาหนึ่งไว้ เพราะเหตุว่าถ้ามาเป็นสมาชิกสภา ไม่ว่าจะสมาชิก
 หรือสภาผู้แทนนั้น คนเราย่อมต้องเดินการเมืองไม่มากก็น้อย ท่านตามหลัก
 ของการเดินพรรคการเมือง สภาถ่วงนั้นย่อมจะต้องเดินการเมืองทั่วพรรค
 เป็นใหญ่ก็ยังมีผู้ชำนาญในพรรคบอกให้ไปทางนั้น แล้วถ่วงพรรคควรจะ
 ไปด้วยบริบูรณ์ นี่เป็นหลักของการเดินประชาธิปไตยของสภาต่าง หรือ
 สภาผู้แทน ฝ่ายสภาดังนั้นเขาเดินการเมืองไปอีกแบบหนึ่ง เขาเดินเหมือน
 กัน ที่ว่าอ้างว่าคนนั้นเป็นกลางนั้นย่อมจะเป็นไปไม่ได้ คนเราย่อมมี
 ใจเอียงไปทางใดทางหนึ่ง แต่ถ้าผู้นั้นเดินการเมืองโดยไม่ถ่วงพรรคเป็นใหญ่
 เพราะฉะนั้นอันนั้นจะเป็นหลักมั่นคงของสภา เพราะฉะนั้นเมื่อสภามั่นคงแล้ว
 จึงจะถึงความสำเร็จของประเทศ

ทั้งนี้ในการที่เราจะมีสภาเช่นนั้น เราไม่ได้ตัดสิทธิ์ของระบอบ
 ราชาธิปไตย เพราะเหตุว่าถ้าข้างใต้ราษฎรได้เลือกเพียง ๒๐% เท่านั้น แล้ว
 อีก ๘๐% เราไปถวายให้ประมุขของชาติแล้ว อันนั้นไม่ได้เป็นการตัดสิทธิ์
 ของราษฎรแต่อย่างใด แต่ที่อ้างว่าเราลงประชามติเป็นไปไม่ได้
 เพราะเหตุว่าเมื่อเราวางรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ได้ควมเป็นกฎหมายเป็นประกาศ
 หม่อมเจ้าประชาชนให้ฟังกันทั่วไปแล้ว เพราะฉะนั้นจึงเป็นไปไม่ได้

ทั้งนี้ข้าพเจ้ายังคงค้างคั่งอยู่ในความคิดเท่านั้น คือในเรื่องที่ว่า
 ใหญ่อบอานาคอนันท์กับพระมหากษัตริย์ ในเมื่อเวลาที่ราษฎรเราพร้อมที่จะ
 รับประชาธิปไตยเต็มที่แล้ว ก็อย่างที่ท่านสมาชิกบางคนได้กล่าวไว้ เมื่อ
 เราใช้สิทธิเลือกตั้งเกิน ๕๐% แล้วที่ปลัดว่าเราพร้อมที่จะรับประชาธิปไตย

LIRT

ตั้งบรรณนี้ เมื่อเหตุผลดังที่ฉันนั้นแล้ว เขาก็ยอมจะมีมติที่จะเปลี่ยนแปลงได้ หรือเราจะตราไว้ก่อนก็ได้ แต่ฉันนั้นเป็นเรื่องสำหรับพวกกันภายหลัง สำหรับ ในที่นี้ข้าพเจ้ายังมีมองไม่เห็นว่าการทั้งหลายผู้ที่จะไปประเทศเสรีรัฐ ทว่าจะ ให้ความมั่นคงแก่บ้านเมืองแล้ว จะมีสภาเดียวอันนี้เป็นไปไม่ได้ สำหรับ ประชาธิปไตยด้วยอันนี้ต้องมี ๑ สภา

๑๕.๓๓๗ น.

นายหลุย กวีวดี : ข้าพเจ้าได้สังเกตถึงประชาธิปไตยมา แต่เริ่มแรก ก็เริ่มที่ด้วยข้าพเจ้าทำได้ว่ามี ๑ สภา คือว่ามี ๒ สภา มา รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่นี้ ตามที่แบ่งไว้ว่ามี ๒ สภา แต่อ่านแล้ว ใจความเป็น ๑ สภา ก็คืออภิรัฐมีอีกสภาหนึ่ง ซึ่งในเนื้อหาอำนาจมีจริง ๆ อาจจะถูกกฎหมายและคงให้ช่วยราชการได้ และข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะ ชอบใจเป็นอันมากที่ว่าจะไม่ได้ใช้ชานาจาเลย เพราะว่าถ้าใช้ชานาจาจริง ๆ แล้วความวิบัติก็จะมี ๓ สภาอันจะมีจริงอย่างที่ข้าพเจ้าว่า แต่ฉันก็ขอตั้งข้อสงสัย ที่ว่าในสถานที่รับรองว่าจะให้องค์การที่ระนาแห่งสภาอภิรัฐเป็นแต่เพียงที่ปรึกษาก็รับรองกันแน่ว่ามีสมาชิกสภาที่รับรองกันอยู่บัดนี้ มีสมาชิกมาทำน มอกว่าจะให้ราษฎรเลือกตั้งสภาดังทั้งหมด สภาดังไม่มีปัญหา บางท่านบอก ว่าอยากให้พระมหากษัตริย์เลือกทั้งหมด บางท่านบอกว่าอยากให้เลือกเพียง ครั้งหนึ่งก็รู้สึกว่าจะตั้งชื่อนายคณะไปกับประวัติ ของ พระ มหากษัตริย์ ด้วย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขียนายข้าพเจ้าถึงราชบัณฑิตยสถานตั้งแต่มบรรณานา สัตถิ ราช ธรรมนูญรัฐของมาคือยี่ห้าไป ที่เรียกว่าเสนกนิกรัดในธรรมมคิพคณินมากมาย คำว่าเสนกนิกรัดว่าไม่ใช่ของจริง ๆ คือแปลว่ายี่หมื่นนับถือ ๆ ก็คือยกท่านขึ้น ไปแต่ก็เห็นอันประวัติกี่คำศัพท์ ในเวลานั้นต้องการพระมหากษัตริย์ ที่ต้อง มา ทำ งานจริง ๆ ด้วย เช่นต้องมาปกครองราษฎร แล้วท่านควรจะประวัติกี่คำศัพท์ มีอีกนฏกรรมสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระหว่างเจ้าอาเจ้าหลานก็มีแล้ว ก็ไม่จำเป็น

ทองดำด้วย สมัยพระนารายณ์ก็มีเขนบกิกรดีไม่สู้สมมติ ความหมาย
 ไม่ได้ยกพระมหากษัตริย์ขึ้นอย่างแท้จริง ท่านปกครองก็ไม่ได้ตามวิธีของคน
 ธรรมดาและยังมีพลาตพลอง ฉะนั้นท่านยกพระมหากษัตริย์จริง ๆ นั้นแหละ
 จึงจะเป็นอย่างทองคำได้ ฉะนั้นจะเห็นว่าจะมีชื่อของมหาดเล็กหรือราชบุตร
 ของเราในอดีตนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าดังกล่าวราชบุตรเหล็กทองหมดแล้วดังเพียง
 เศษ ๑ ส่วน ๔ อีก เศษ ๑ ส่วน ๔ ทอจะเอาไปทีไหน ข้าพเจ้าเห็นว่า
 ราชบุตรดำโดยอุปมาอุปนัยเขาเชื่อกันว่ากระตูดต้นหลังค้ำยชางานา ในเข
 ยุกทีไหน คือราชบุตรพลเมืองอยู่ทีไหน ข้าพเจ้าเห็นว่าพวกนี้ได้รับก
 ศึกษานานเอง เพราะฉะนั้นอีกเศษ ๑ ส่วน ๔ นั้นข้าพเจ้าเห็นว่าจะมีชื่อช
 ปรระยอมความความเห็นของข้าพเจ้าคือชื่อทองคำมี ๗๐ จึงทอคือ ให้ราชบุตรที่
 อย่างชาวอนันต์อีกครึ่งทองคำ ๑ คน แล้วสำหรับชาวอนันต์มีหน้าที่ของค
 ความที่กรมการจะไปดำรง ฉะนั้นข้าพเจ้าขอฝากความคิดอีกเศษ ๑ ส่วน ๔
 แล้วราชบุตรเจ้าการศึกษาอันบริบูรณ์อีกเศษ ๑ ส่วน ๔ แล้วเราจะไม่ทิ้งพระ
 มหากษัตริย์ของเราจะไม่หนักพระราชหฤทัยมากเกินไป ขอให้เป็นพระ
 มหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งอีกเศษ ๑ ส่วน ๔ ข้าพเจ้าได้ไปหาตั้งคณาธิการ
 คอยประสมคนปรากฏว่า ราชบุตรไปโดยครึ่งผู้แทนหนึ่ง ผู้โดยส่งกรม
 แดงมั่งเงิน

พระนคร ๒๒% ชนบุรี ๒๐% ฉะเชิงเทรา ๒๐% นครศรีธรรมราช ๒๐%
 ความคิดเห็นนี้ตั้งแต่เพียงจำนวนคนมาเลือก ๒๐% คนที่ไม่มาเลือก
 คือ ๗๐% คิดเดอนถึงครบพวก ๔ เขา ๑ ก้อยไม่น่าตกใจอะไร ถ้า
 เวลาเลือกตั้งตั้งไปให้ตั้งเขยต์เดอว่า ผู้แทนคนหนึ่ง ๆ ที่เขามาหนึ่ง
 ด้ยได้คนหนึ่งเท่าใด ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องน่าปลาดกทีเดียว ที่เรามา
 หนึ่งพวกหนึ่งถึงสิบและอำนาจของประชาชน ข้าพเจ้าได้คิดอีกขึ้นมาให้ท
 ๑ คน ๑ เขยต์หนึ่งทีไร ๆ รวมกันเอง มีคนเขารับเลือก ๖ คน
 ๑ คนได้เพียงคนเดียวเพราะมีราชบุตรไม่เกินไป ๗๕ คนคน ๑ เขยต์โดยเดออย่าง

จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง ๓๕,๐๐๐ ผู้ไปลงคะแนน ๒๑,๕๐๐ เป็น ๖๑.๔๓%
 ทิ้งบัตรลงคะแนนไม่ไปลง ๑๓,๕๐๐ แล้วยังไม่ไปมี ๑๗.๕๗ ทิ้งบัตรลงคะแนนอย่าง
 เฉื่อย ๆ ทีละ ทีละ ทีละ ๑๔๒ คน ซึ่งต้องทำลายบัตรเสียเพราะลงผิดไป ไม่เข้าไป
 ลง ๖๒.๑๒% เกินครึ่งแล้ว ผู้แทนที่ชนะได้ ๕,๐๐๐ เศษ ข้าราชการออกตัวออก
 ไปฟังก์กนง่าย ๆ ๕ พันเท่ากับ ๕% เท่านั้น สิทธิอะไรกันนี่ แปลว่าผู้มีสิทธิ
 ออกเสียงแต่ไม่ยหระต่อการบริหารการเมืองลงถึง ๑๓,๕๐๐ คน คนที่ไม่เอา
 ผู้ที่คิดชนะมาเป็นผู้แทนนั้น ๑๗,๑๗๒ คน แต่ไม่เห็นเมื่อเขาได้งานบัตรลง
 ไปก็เดี๋ยวมี ๘ คน เขาว่างลงไป ๗ คนเป็นจำนวน ๑๗,๑๐๐ จำนวนคนนั้น
 ไม่ต้องการ คนที่มี ๕,๐๐๐ กลับชนะ นี่เขาเถียงอะไรจะเอาขึ้นมาเปิดมวอก
 วิตกไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ เราเรียนหนังสือในโรงเรียนครูยังมีคิ้วคิ้วคิ้วคิ้วคิ้ว
 ได้ได้ ๖๕% ขึ้นไป หรือ ๗๐ หรือ ๘๐% ขึ้นไป มี ๕% ก็ได้แล้ว มัน
 เข่นเข่นอย่างนั้น

พูดถึงสิทธิหรืออะไรก็ฟังไม่ได้ อีก ๕๐ บ้างพูดกันดี สักคนพอ
 เขียบได้กับจำนวนอื่น ๆ หนึ่งคนไม่พูน ตัวเลขจากเราควรพิจารณาว่าเกิดแต่
 เหนืออะไรมาหรือว่าไม่มาลงคะแนน และไม่ยหระเสียเลย โขษการศึกษา
 หรือ หลายคนชอบโทษการศึกษา ข้าราชการตัวออกก็จะแสดงให้ท่านเห็นว่า
 ไม่เกี่ยวกับการศึกษาอะไรเลย มันเกี่ยวข้องกับมันมามากกว่าอื่น ถ้าเรียน
 ด้วยการศึกษาแล้ว นานวันนานมีตัวเลขก็แสดงว่ามันสูงหรือมันเจริญขึ้น
 เป็นลำดับ แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๑๗
 จำนวนผู้มาลงคะแนนเฉลี่ยได้ ๒๕.๒๕% ครั้งสุดท้ายคราววันที่ ๒๗ มกราคม
 เหลือ ๑๒.๗๕ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น มีสักครึ่งอะไร มันหายไป คนมีมี ๒๕๑๗
 ผู้มาลงคะแนนเฉลี่ยได้ ๒๕.๗๖ เปอร์เซ็นต์ ครั้นมี ๒๕๑๗ ถึงมีแค่หนึ่งเหลือ
 ๒๐.๕๐ เปอร์เซ็นต์ หายไป ๕ เปอร์เซ็นต์ อะไรจะเหว้า มี ๒๕๑๗ มี ๑๓.๓๓
 เปอร์เซ็นต์ มี ๒๕๑๗ เหลือ ๒๐.๓๕ เปอร์เซ็นต์หายไป ๑๒.๗๕ เปอร์เซ็นต์
 มาตรา ๒๕๑๗ มี ๒๕๑๗ มี ๒๕.๗๖ เปอร์เซ็นต์ มี ๒๕๑๗ เหลือ ๒๐.๕๐

เปอร์เซ็นต์หายไป ๕.๒๓ เปอร์เซ็นต์ การที่เปอร์เซ็นต์ลดลงเช่นนี้โทษการ
 ศึกษาหรือ ในข้อต้องบี คนที่อ่านหนังสือแตกออกจนล้มเลิกการศึกษาไปตั้งมากมาย
 หรือ ข้าพเจ้าถึงบอกว่าคุณคิดอะไรก็เถอะไปเปล่า ๆ มันเกี่ยวข้องกับควมไม่นิยม
 อย่างที่กราบเรียนมาแล้วว่า เจตนาที่พระราชทานแก่ราษฎร ไม่ได้ตามราษฎร
 ว่าเขาใหม่ ประเทศให้ดวงใจที่นั่น เพราะฉะนั้น ๑๖ ปีก็ไม่กระตือรือร้น เมื่อ
 เราขึ้นไปแล้วก็ตั้งขึ้นไปละ ไม่ใช่เราวางรัฐธรรมนุญจะหันหลังกลับได้
 อันธรรมดาการแข่งขันไม่ว่ามหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะการศึกษาใด ๆ อย่างข้าพเจ้า
 เรียนมาแล้ว เขามักตั้งใจได้ของ ๑๕ หรือ ๑๕ ถึงจะผ่าน.....

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ขอให้ร่วมรื้อคดีกันหน่อย

นายหลุย คีรีวัต : อย่างนั้นเขา ๒ สภาแก้ด้วยกัน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : พูดให้สั้น ๆ หน่อย ท่านเดินท่ง
 นามานานข้าพเจ้าเคื่อนท่าน

นายหลุย คีรีวัต : เขา ๒ สภาแก้พอ

๑๕.๔๕ น.

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช : ข้าพเจ้ามีคำดำรัสภาพขอเขียนต่อท่าน
 ข้าพเจ้าที่แรกเข้ามาสภาไม่แน่ใจว่าจะอย่างไรดี แต่ขอยกจะฟังความคิด
 ความเห็นของเพื่อน ท่านพูดกัน ขอยกจะได้อีกความแน่นอนใจซึ่งถ้าเป็นสมัย
 พุทธกาลก็คงจะเทียบกันได้เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าตรัสว่าจว่า อมมชาติ อมมชาติ
 ได้เห็นแล้ว ได้เงินแข็งแล้ว ได้ทาแล้ว ท่านดูผู้ซึ่งหากเบกบานตั้งขึ้นชื่อ
 ข้าพเจ้าได้ใคร่ตรองเรื่องท่านแล้วด้วยเหตุผลว่าเวลานี้ ๒ สภาคิดแน่ดีกว่าสภาเดียว
 ท่านข้าพเจ้าจากโรงเรียนให้ท่านประธานฯ ทราบ ทำให้ข้าพเจ้าจะเรียนเขียน
 ก่อนอื่น ก่อนที่ข้าพเจ้าจะตัดสินใจว่า ๒ สภา ที่ตั้งกรบเรียนความเงื่อนไข
 บางประการ ก็ก่อนที่ข้าพเจ้าจะตัดสินใจตัวเองว่า ๒ สภาที่วางอำนาจของ
 สภาดังต้องเป็นที่แน่นอนว่าจะไม่ ใช้อำนาจอย่างเต็มที่กับผู้มีเกียรติ

หนึ่งกล่าวขานขบแย้งอำนาจของสภาผู้แทนฯ ให้มีอำนาจเพียงยับยั้ง ดังนั้น
 ข้าพเจ้าจึงวางใจเอาไว้ ถ้าสภาผู้แทนฯ มีอำนาจประการใด ๆ ล่วงล้ำก็ยับยั้งไป
 ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะเป็นห่วงหวั่นกลัวประชาธิปไตย ขอนข้าพเจ้าขอ
 คึงใจเอาไว้ขอเพียงว่าอำนาจยับยั้งเท่านั้น ถ้ามีอำนาจมากกว่านั้นก็ของ
 ตกเป็นหลักการเด่นออกกฎหมาย ออกเสียงลงคะแนนบังคับ ข้าพเจ้าไม่ให้
 ออกข้อหนึ่งว่าเมื่อว่ามีอำนาจยับยั้งแล้วขงยากจะให้เป็นอำนาจอื่นแท้จริง ไม่ใช่
 เป็นอำนาจคอยไม่สุจริต และจะมีอำนาจอย่างสถานการณ์บัญญัติก็ไม่สมควร
 อำนาจยับยั้งอย่างนั้นไม่ควรต่อเลย จะยับยั้งเรื่องสักทีก็ต้องให้ไปประโยชน์
 จริงจัง ไม่ใช่ได้ประโยชน์เพียงครั้ง ๆ ใด ๆ แล้วทำอะไรไม่ได้ ไม่ได้
 ไปกว่าแต่ก่อน ๆ ภายนี้ยังควรกำหนดหลักการอะไรให้หลักการที่ ไม่ใช่คอย
 อกอย่างหนึ่งขอคึงใจเอาไว้ก่อนที่จะกล่าวทำไมเห็นด้วยมี ๒ สภา ก็คือการ
 แต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนฯ จะให้เสรีภาพเข้าไปไกลประชาธิปไตย อีกประการ
 หนึ่งข้าพเจ้าเห็นด้วยในการที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจเลือกตั้งเข้าไป
 จะเอาวิธีการอย่างใด ปล่อยให้พระองค์ทรงตั้งโดยแนะนำท่านควรจะให้ปรึกษา
 ทหารเรือ อีกอย่างหนึ่งคือสภาผู้แทนฯ ได้คนอื่นให้มีพวกรวมเมืองแต่ค่อย
 ทว่าออกเข้ปรเออขึ้นมา หมายความว่ากำหนดคุณสมบัติคือ ข้าพเจ้า
 ไม่รังเกียจที่จะให้อำนาจยับยั้งอยู่ แต่ท่านคนนั้นไม่ใช่ปล่อยตามอำเภอใจ
 มิได้ ข้าพเจ้าต้องการที่จะให้สภาผู้แทนฯ หนึ่งกรมเมืองไม่กล้าเรื่องการเมืองจน
 เกินไป และในเวลาเดียวกันควรบังคับด้วย คือให้มีครึ่งหนึ่งใครเลือก
 จะรัฐสภาเลือกโดยสมาชิกผู้แทนกษัตริย์หรืออื่นหรืออื่น ๆ ก็แล้วแต่ อีกครึ่ง
 หนึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเลือก ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะมี ส่วนที่จะขยายไป
 ถึงอภิวรฐมนตรีนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ก็เท่าที่ขยายเพียงแผ่นดินดังที่เหมือน
 กัน แต่ปรับปรุงกันมาจะทำหน้าที่การปรึกษาหารือแต่เป็นคำแนะนำอื่น
 แล้วออกข้อหนึ่งข้าพเจ้าขงยากจะคงเป็นข้อสังเกต ท่านสมาชิกผู้แทนฯ

กล่าวมั่งคั่งมากมายว่าการเลือกตั้งนั้นราษฎรมาเลือกตั้งน้อยเต็มที เพราะว่าไม่เอาใจใส่กัน ทำไมราษฎรไม่เอาใจใส่ในการนี้ เพราะการเมืองไม่ค้ำพอ การเมืองของเราไม่ค้ำพอ ทำแต่โทษให้เขาไม่ทำคุณแล้วเขาจะเอาใจใส่อย่างไร ถ้าท่านเดินไปฟังเสียงราษฎรจะได้ยินว่าผู้แทนกันจบกันเสียมักไม่ยอมจะเลือกตั้ง ถ้าเมื่อการเมืองค้ำเหวระดมแล้ว ให้นักการเมืองเล่นการเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คนไทยไม่ใช่ใจเจ้าตัวคน คนไทยเป็นคนที่อยากจะเจริญ เพราะฉะนั้นแทนที่จะเป็นการเมืองเป็นโกงเมือง กอมนเมือง เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราที่จะเขียนเกราะดี ๆ ให้นักการเมืองมาเล่นการเมืองด้วยความบริสุทธิ์ใจ ขอให้ได้เห็นการเมืองเป็นประโยชน์แก่เขา ทำให้เห็นประโยชน์ เขาก็เอาด้วยแน่ ๆ ภายในเงื่อนไขอย่างนี้ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวเหตุผลว่าทำไมข้าพเจ้าเห็นด้วยกับหลักการ นี้เป็นปัจจัยตั้งของข้าพเจ้าเอง เห็นคนดำค้ำชูอีกชั้นหนึ่งคือว่า การที่เขียนมาพวก ๆ จริงอย่างที่ท่านผู้เกี่ยวข้องบ้างคนว่าข้าพเจ้าเห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง แต่ทำไมไปอย่างนั้น บางทีบอกไม่ถูกว่าทำไมไปอย่างนั้น มันไปเฉย ๆ บางทีมีเวลาคือเหมือนกัน คือเพราะอีกฝ่ายหนึ่งบอกได้ว่าไม่ดี เราคือคนใจดำดี ข้าพเจ้าต้องยอมรับในฐานะที่ได้นั่งในสภา มีการคือเข้าหากันแล้วการเถียงกันในสภาเพียงเอาชนะ ไม่ใช่เพียงเอาชนะ เขาแพ้ชนะค่ายเหตุผล อย่างนี้แล้ว แม้แต่ไซโคโลยี คือการมีสถานที่มันคนรวมกันหลาย ๆ คนมาได้เอาชนะเขาแพ้แล้วไม่ใช่เอาความจริง ค้ำค้ำไป ไม่ได้เป็นภัยแก่ราษฎร นี่เป็นประการแรกว่าแม้แต่ไซโคโลยี ข้าพเจ้าเห็นว่ากรรมมีมายับยั้ง บางท่านกล่าวว่าทำไมไม่ได้ไว้ในสภาเดียวกันมันยังไม่ได้อะไร มันก็ถูกหมั้นมันไปด้วยกันของแม้แต่ไซโคโลยี ไม่รู้บริบทอะไรอันคอยชักชวนเขา เบรคอยู่ต่างหากจากด้อย ถ้าหากว่าเขาเบรคไปได้ในข้อเดียวก็ห้ามด้อย ไม่ยอมต้องไว้เรื่องต่างหาก ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเชื่อแน่ว่า ๒ สภา ดังนี้ การที่จะมี ๒ สภานั้นก็เป็นประโยชน์ในการยอมรับคือแม้แต่ไซโคโลยี ด้วย เหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเห็นว่า ๒ สภาดี และการที่จะมีอำนาจนอกผ่านหรือรวมมาก

LIART

คนและที่ดินบนหน้าเขาเจ้าแม่พุด คือว่าผลประโยชน์หรือประโยชน์อันยิ่งใหญ่
 ของคนในกรมมีสภาพสูงเพื่อจะได้พิจารณาโดยรอบคอบ และมีปัญหาในบาง
 กรณี ซึ่ง อาจมีในเฉพาะหน้าก็ไม่ได้คิด การให้ไกลเพื่อ เป็น ประโยชน์แก่บ้าน
 เมือง เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีคนกลุ่มหนึ่งซึ่งอยู่เห็นอกกรวมเอง ทุก
 พรรคทุกพวกเรียกว่าปรีดเชอร์ คือคนแก่เรียน มีผู้ใหญ่ที่มีอายุมากและที่
 เห็นโลกมามากแล้วและมีสติปัญญาที่ยังกฏหมายด้วย ผู้แทนราษฎรอาจจะ
 เป็นปัญญาของชาติ แต่ว่าควรจะมีสติคอยระวังอย่าให้ไปเร่งเกินไป
 ประเดี๋ยวจะตกเหว ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีสภาที่ ๒ ให้ดีแต่จะเป็นกบฏก็ได้ แต่ไม่
 ใช่เช่นอย่างนางเขา ที่จริงการออกกฎหมายแต่ได้ใช้โดยที่เป็นอันตายแก่บ้าน
 เมืองก็จะดีผ่านสภาสูงเพื่อได้พิจารณาออกกฏหมาย ในกรณีเห็นพ้องร่วมกัน
 อีกด้วย อย่างที่ข้าพเจ้าได้พูดมาแล้ว ท่านประธานก็คงทำได้ การมีสภาเดียว
 เป็นอย่างไรเหมาะสมควรกับคติของประชาธิปไตยหรือไม่ การที่เลือกเข้ามา
 ในสภามีความประสงค์ออกกฎหมาย แต่การออกกฎหมายนั้นก็จะเอาใจกัน
 ได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นกาเหมาะสมควรกับข้าพเจ้าเห็นว่าหน้าไม่พิน คือเมื่อมีขบวนการ
 มาถึงเป็นผู้แทนของปวงชน เขามีอำนาจจะตักก็ทำได้ เพราะเป็นสภาสูงสุดของ
 ชาติจะออกกฎหมายรับทรัพย์ก็ได้ นักเป็นอำนาจมากเหลือเกิน เพราะในระบอบ
 ที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยนี้ข้าพเจ้าเคยนึกได้ คือการที่องค์ตั้งอยู่บงบงตนเอง
 เพราะมีข้าราชการจะแบ่งแยกอำนาจบริหาร อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจตุลาการ
 เพราะอะไร ก็เพราะว่าถนัดอำนาจจะไปรวมกันเขามันจะเกิดเสียสิทธิเสรีภาพ
 หมด จึงได้แยกตั้งไว้ทางโน้นทางนี้ สอดคล้องกันจนเห็นยอไว้เพื่อไม่ให้มา
 รวมกันทั้งหมด และตามอุดมคติ ในหลักประชาธิปไตยที่สง่าด้วยมีหลัก
 ประชาธิปไตย เพราะเมื่อมีสภาเดียวอำนาจสูงสุดก็อยู่กับสภาเดียวอาจจะเป็น
 เสด็จการก็ได้ เพราะมีเสียงข้างมาก เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีสภา
 คอยเตือนสติไว้คอยเห็นยอไม่ให้หลงอำนาจ นั่นแหละเห็นว่าเป็นหลักประชาธิปไตย
 ขอบใจคิดว่าแล้วคอยเตือนสติ ย่อมยัง คงความทรงจำดังที่ตั้งใจ มีอำนาจสูงสุด

เหลือเกินที่จะประหารใครก็ได้ตามชอบใจในหมู่กลุ่มพรรคกลุ่มพวกต่าง ๆ เหล่านี้
 นั้นจึงจำเป็นต้องมีองค์สภาพหนึ่งคอยให้ตั้งตียบอง คอยเห็นข่าวเจ้าเงื้อง่า

ควรมี ๒ องค์

ประธานสภา ฯ : บ่าย ๑๖ นาทีภาแล้วจะประชุมต่อไปหรือ
 อย่างไร

นายอินทร สิงหนตร : ท่านประธานฯ จะถามว่าจะประชุมต่อไป
 หรือจะเลิก ข้าพเจ้าขอเสนอให้ประชุมต่อไปจนเสร็จ คงไม่มาก แล้วทุกคน
 เกือบทั่วทุกคน

นายเทพ โชตินุชิต : ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติ

มีมติชกัรบรอง

ประธานสภา ฯ : จะประชุมต่อไปหรือจะหยุดเพียง ๑๖.๐๑ นาทีภา

หลวงประภอบนิตสาร : เรื่องสภาเคียงหรือ ๒ องค์ ข้าพเจ้า
 ตั้งเกตุทานที่ไม่ได้พูดหลายคน ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญ เราขอเวลา
 อีกสักวัน วันนี้อาจไม่ใช่ข้าพเจ้าจะขอประชุม เขาก็ ๒ ยามก็เอา
 แต่ว่ามีอีกมาก เราอาจมองใต ๆ มาได้ครึ่งของวันหลังก็คิดว่า ถ้ารับด้วย
 ลงมติโดยไม่ได้ครึ่งแล้ว ก็ไม่เป็นการที่สมควร

ขุนประเสริฐสุภามาตรา : ข้าพเจ้าเห็นว่าปัญหาเรื่องสภาเคียง
 หรือสองสภาควรลงมติได้แล้ว

ประธานสภา ฯ : ว่าจะเลื่อนหรือไม่เลื่อน จะว่าต่อไปหรือ
 จะเลื่อน ยังติดค้างอยู่ มีความเห็นแตกต่างกัน แต่มีสมาชิกหนึ่งบอก
 ให้อำตต่อไป อีกหนึ่งบอกว่าจะหมดเวลาแล้วไปประชุมวันหลัง

นายเทพ โชตินุชิต : ข้าพเจ้าขอเสนอญัตติชกัรบไปอีกครั้งหนึ่ง
 ขอเสนอญัตติชกัรบ ขอให้ลงมติ ใครเห็นด้วยไปครบรอง

มีมติชกัรบรอง

นายอินทร สิงหนตร : ชกัรบก็ปรายต่อไป ไม่ลงมตินั้น

LIRT

มีสมาชิกรับรอง

ประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นว่าควรจะมีการอภิปรายต่อไป โปรด
ชুমือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๒๒ คน

ประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นว่าสมมติได้แล้ว โปรดชুমือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๘ คน

ประชาชนสภา ฯ : เป็นอันว่าอภิปรายต่อไป คราวนี้ข้าพเจ้าจะ
ถามที่ประชุมว่า จะพิจารณาต่อไปหรือจะเลื่อนไปวันพรุ่งนี้ ผู้ใดเห็นว่า
ควรพิจารณาต่อไป โปรดชুমือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนใหญ่

ประชาชนสภา ฯ : ผู้ใดเห็นว่าควรเลื่อนไปพิจารณาวันพรุ่งนี้
โปรดชুমือขึ้น

สมาชิกยกมือเป็นส่วนใหญ่

ประชาชนสภา ฯ : เป็นอันว่าเลื่อนไปพิจารณาวันพรุ่งนี้ เพราะ
ฉันทัดใจประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๕ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุมสภาจังหวัดนครราชสีมา

นายเกษม บุญศรี	นายเจริญ บัณฑิตโร	ผู้ตรวจรายงาน
หลวงองค์กานาวัตรักษ์	นายประเสริฐ บัณฑิตโร	..
พ.อ. กำนัน จำนงภูมิเวท	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ	..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุรินทร์ ถังดาวกร	..

LIRT

